



Biz bazar iqtisadiyyatını vergi yolu ilə tənzimləməliyik.

Heydər ƏLİYEV

# Vergilər



№ 16 (706) ■ 30 aprel 2014

www.vergiler.az

Qiyməti: 40 qəp.

## II Qlobal Açıq Cəmiyyətlər Forumu

Azərbaycan Prezidenti Bakıda keçirilən Forumun açılışında çıxış etmişdir

*Aprəlin 28-də Bakıda İkinci Qlobal Açıq Cəmiyyətlər Forumunun rəsmi açılışı olmuşdur. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Forumun açılışında iştirak etmişdir.*

Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin dəstəyi, Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzi və Madrid Klubunun təşkilatçılığı, BMT, Dünya Elmlər və Mədəniyyət Akademiyası, Roma Klubu, İsgəndəriyyə Kitabxanası və digər təşkilatların birgə əməkdaşlığı çərçivəsində keçirilən II Qlobal Açıq Cəmiyyətlər Forumu 2015-ci il və ondan sonrakı mərhələdə dünyanın davamlı inkişafına həsr olunmuşdur. İki gün davam edəcək bu mötəbər beynəlxalq tədbirdə 30 ölkədən sabiq dövlət və hökumət başçıları, ümumilikdə 200-dək tanınmış siyasi və ictimai xadim, ekspert və elm adamı iştirak edir.

Forumda çıxış edən Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev tədbirin mühüm əhəmiyyət kəsb etdiyini və gündəliyinin çox geniş olduğunu bildirmişdir. Müstəqil Azərbaycanın ötən 22 illik inkişaf yolu haqqında ətraflı məlumat verən Prezident İlham Əliyev qeyd etmişdir ki, respublikamız müstəqilliyin ilk illərində bir çox problemlərdən, siyasi və iqtisadi çətinliklərdən əziyyət çəkmişdir: «İndi isə Azərbaycan dünyada ən sürətlə inkişaf edən iqtisadiyyatlardan biri olduğu dövrdə bu dəyişiklik sadəcə gözələrimiz qarşısındadır və şadıq ki, biz bu prosesin bir hissəsi olmuşuq və həmçinin Azərbaycanın müasir dövlətə çevrilməsində fəal iştirak edirik. Xalqımızın gözəl tarixi, adət-ənənələri, mədəniyyəti vardır, lakin müstəqil ölkə kimi biz gəncik. Bu gün gələcəyimizi planlaşdırmaqda həyat tərziyimizi daha da yaxşılaşdırmaq və daha güclü olmaq haqqında düşünürük».

Azərbaycan Prezidenti iqtisadi islahatların dönməz xarakter aldığını, ölkəmizdə əlverişli biznes və sərmayə mühitinin yaradıldığını, cəlb edilən sərmayələrin iqtisadiyyatın müxtəlif sahələrinə istiqamətləndirildiyini diqqətə çatdırmışdır:



II GLOBAL SHARED SOCIETIES FORUM on  
"POST 2015 SUSTAINABLE DEVELOPMENT AGENDA"  
27-29 April 2014 Baku, Azerbaijan

«Biz münbit sərmayə şəraitini yaratdıq və çox çalışdıq ki, hətta 15 il öncə mövcud olmuş məhdud resurslarla çox sayda iş yerləri yaradaq. Biz bu gün də düzgün istiqamətdə irəliləyirik. Aydın şəkildə anladıq ki, müstəqilliyimizin gücləndirilməsində, onun əbədi, dönməz olmasında irəliyə doğru yol ondan ibarətdir ki, biz iqtisadi baxımdan azad, müstəqil və güclü olmalıyıq. İndi isə mən söyləyə bilərəm ki, illər boyu aparılan və bu gün də davam edən islahatlardan sonra Azərbaycan çox aydın gələcəyə malik olan ölkə kimi qəbul edilə bilər. Biz son 10 il ərzində dünyada ən sürətlə inkişaf edən iqtisadiyyatlardan biri olmuşuq. Bizim üçün davamlı inkişaf gələcək üçün planlaşdırma deməkdir. Bizim «Azərbaycan 2020: gələcəyə baxış» İnkişaf Konsepsiyamız vardır. Bu sənəd gələcəyimizin əsas bələdçi sənədi kimi qəbul edilib».

Dövlət başçısı Azərbaycanın sabit maliyyə vəziyyətinin olduğunu, xarici borcumuzun səviyyəsinin çox az - ümumi daxili məhsulun isə 8 faizini təşkil etdiyini bildirmiş, iqtisadiyyatın inkişafı üçün şəxələndirilmə siyasətinin əsas prioritetlərdən olduğunu vurğulamış, eyni zamanda sosial infrastruktur və sosial təminatla bağlı mühüm layihələrin həyata keçirildiyini qeyd etmişdir: «İqtisadi inkişaf olduqca ciddi sosial proqramlarla dəstəklənir. Çünki bilirik ki, bəzi hallarda radikal iqtisadi islahatlar insanların gündəlik həyatında müəyyən çətinliklər yaradır. Buna görə də hökumətimiz üçün sosial

məsələlər hər zaman prioritet xarakter daşıyıb. Yaşayış standartlarının yaxşılaşdırılması, iş yerlərinin açılması, işsizliyin azaldılması, - bütün bunlar göstərir ki, bunu etmək olar. Birinci olaraq, bizə sadəcə sabitlik lazımdır. Çünki sabitlik olmadan bütün bunlar mümkünsüzdür. İkincisi, əhəlimizin əksər hissəsi tərəfdən dəstəklənən olduqca aydın daxili siyasətimiz vardır və biz nəticələrə nail olmalıyıq, verdiyimiz vədləri yerinə yetirməliyik, özümüzə götürdüyümüz vəzifələri icra etməliyik».

Azərbaycanın dünya birliyində və beynəlxalq təşkilatlarda layiqincə təmsil olunmasına diqqət çəkən Prezident İlham Əliyev dünyada sülhə və təhlükəsizliyə qarşı təhdidlərin, ərazilərin zor gücünə də-

yişdirilməsinin yolverilməz olduğunu, işğalın, terrorçuluğun qarşısının alınmasının vacibliyini bildirmişdir: «Hazırda biz tarixdə heç vaxt olmadığı kimi beynəlxalq təsisatların dəstəyinə malikik. Bunun bir nümunəsi bizim BMT-nin Təhlükəsizlik Şurasına qeyri-dəimi üzv seçilməyimizdə 155 ölkənin lehimizə səs verməsi oldu. Bu, o deməkdir ki, beynəlxalq ictimaiyyətin tam əksəriyyəti bizi dəstəklədi. Hətta ikitərəfli münasibətlərimiz o qədər fəal olmayan ölkələr belə bizi dəstəklədi. Onlar bizə etimad göstərdilər. Çünki bilirdilər ki, biz öz vədlərimizi yerinə yetirəcəyik. BMT-nin Təhlükəsizlik Şurasının üzvü kimi əsas gündəliyimiz hüququn aliliyini və ədaləti qorumaq idi. Fikrimcə, bunlar indiki dünyanın iki ən əsas elementidir. Əfsuslar olsun ki, onların hər ikisi kobud şəkildə pozulub. Bu pozulmaya reaksiya yoxdur, çünki erməni qoşunlarının ərazilərimizdən dərhal və qeyd-şərtsiz çıxarılmasını tələb edən BMT-nin Təhlükəsizlik Şurasının 4 qətnaməsi vardır. Həmin qətnamələrdən heç biri həyata keçirilməyib. İşğal davam edir. Biz etnik təmizləməyə məruz qalmışıq. Ölkəmizin tarixi hissəsi olan Dağlıq Qarabağ və ətrafındakı 7 rayon 20 ildən çoxdur ki, işğal altındadır. Beynəlxalq təşkilatlar, əlbəttə ki, qətnamələri qəbul ediblər. Bununla bağlı digər beynəlxalq təşkilatlar - ATƏT, Avropa Parlamenti, Avropa Şurası Parlament Assambleyası və əlbəttə ki, BMT-nin Baş Məclisi və Təhlükəsizlik Şurası qərarlar qəbul ediblər. Lakin onlardan heç biri yerinə yetirilməyibdir. Görünür, onların icra mexanizmləri yoxdur».

Sonra Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzinin üzvü, Finlandiyanın keçmiş Prezidenti Tarya Halonen, Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzinin həmsədri, Madrid Klubunun prezidenti, Latviyanın keçmiş dövlət başçısı Vayra VİKE-Freyberqa da dünyanı narahat edən məsələlərin müzakirəsi baxımından Forumun keçirilməsinin mühüm əhəmiyyətə daşdığını bildirmişlər.

## Prezident İlham Əliyev: «Ermənistan siyasi iradə nümayiş etdirməyə qadir deyil»

Azərbaycan Prezidenti Çexiyada işgüzar səfərdə olmuşdur

*Aprəlin 24-də Çex Respublikasının paytaxtı Praqa şəhərində Avropa İttifaqının «Şərq tərəfdaşlığı» Proqramının 2009-cu ildə keçirilmiş Praqa sammitinin beşinci ildönümünə həsr olunmuş iclası keçirilmişdir. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev sammitdə iştirak etmişdir.*

Çex Respublikasının Prezidenti Miloş Zeman Sammiti açaraq iştirakçı ölkələrin dövlət və hökumət başçılarını salamlamışdır. O, «Şərq tərəfdaşlığı» Proqramının ötən beş ildə böyük inkişaf yolu keçdiyini demiş, bu istiqamətdə görülən tədbirlərin iştirakçı ölkələri Avropa dəyərlərinə və meyarlarına daha da yaxınlaşdırdığını vurğulamışdır.

Ermənistan prezidenti Serj Sarkisyan zirvə görüşünün plenar iclasında çıxışını bütünlükdə qondarma «erməni soyqırımını» ilə bağlı mülahizələrə həsr etmişdir. Türkiyənin sammitdə təmsil olunmamasından sui-istifadə edən S.Sarkisyan iclasın mövzusunda tamamilə kənara çıxaraq qondarma «soyqırımını» məsələsini qabartmış və Türkiyəni əsas tənqid hədəfi kimi seçmişdir.



Prezident İlham Əliyev plenar iclasda çıxış edərək Ermənistan prezidentinin mülahizələrinin obyektiv reallığa əsaslanmadığını, bu ölkənin Azərbaycana qar-

şı açıq-aşkar ərazi ilhaqı siyasəti yürütdüyünü diqqətə çatdırmışdır: «Bu gün təəssüf ki, Ermənistan prezidenti burada fürsətdən istifadə edərək Türkiyəyə ye-

nidən hücum edir. Bunu etmək asandır, çünki bu masa arxasında Türkiyə nümayəndələri yoxdur. Ancaq mən buradayam və Türkiyə-Ermənistan sərhədinin niyə bağlı olduğunu deyə bilərəm. Türkiyə ilə Ermənistan sərhədi Azərbaycanın Kəlbəcər rayonunun 1993-cü ilin aprelində işğaldan sonra bağlanıb. Bundan əvvəl isə bütün azərbaycanlılar Dağlıq Qarabağdan qovulub. Dağlıq Qarabağ əhalisinin 30 faizi azərbaycanlılar idi. Kəlbəcərdən əvvəl 1992-ci ildə ermənilər Şuşanı və Laçını işğal etdilər. Daha sonra Ağdam, Füzuli, Zəngilan, Qubadlı, Cəbrayıl - Dağlıq Qarabağın inzibati sərhədlərindən kənarında olan, ümumilikdə, 7 Azərbaycan rayonunu işğal etdilər ki, bu da Azərbaycanın beynəlxalq səviyyədə tanınan ərazisinin 20 faizini təşkil edir».

Dövlətimizin başçısı qeyd etmişdir ki, münafiqənin tez bir zamanda həlli Azərbaycanın marağındadır: «Türkiyə-Ermənistan əlaqələrinə gəldikdə, Baş nazir Ərdöğan bir neçə il öncə bəyanatla çıxış

edərək Ermənistanın rəhbərliyinə bütün arxivləri açmağı təklif etmişdi ki, tarixçilər iki xalq arasındakı münasibətlərin tarixi məqamlarını nəzərdən keçirsinlər. Ancaq bu təklif adekvat cavabla qarşılanmadı. Dünən isə Baş nazir Ərdöğan erməni əsilli insanlara başsağlığı verdi, ancaq təəssüf ki, buna da Ermənistan tərəfindən müvafiq reaksiya verilmədi. Baxmayaraq mən bilərəm ki, Birləşmiş Ştatlar və Avropa İttifaqı Türkiyə Baş nazirinin mövqeyini yüksək qiymətləndirdilər, ancaq görünür, bu, Ermənistan hökuməti üçün kifayət deyildir. Bu, aydın göstərir ki, regionda sülh istəməyən kimdir. Biz sülh istəyirik, biz ərazilərimizin geri qaytarılmasını istəyirik. Ermənistan Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərindən öz qoşunlarını çıxarmağa başlamalıdır. Bunu etmək çox asandır. Yalnız Ermənistan tərəfindən siyasi iradə olmalıdır».

Aprəlin 24-də Prezident İlham Əliyev Praqada Moldova Respublikasının Prezidenti Nikolae Timofti, Polşa Respublikasının Prezidenti Bronislav Komorovski, Gürcüstan Prezidenti Giorgi Marqvelaşvili və digər rəsmi şəxslərlə görüşlər keçirmişdir.

2 Vergilərə dair olimpiadaya yekun vuruldu

3 Regionların sosial-iqtisadi inkişafının etibarlı təməli

4 Vergi güzəştləri iqtisadi tərəqqini və yüksək sosial rifahı təmin edir

5 Əməyin mühafizəsinə dövlət nəzarəti gücləndirilir

## Vergilər naziri Sabirabadda vətəndaşları qəbul etmişdir



Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin tapşırığı və tövsiyələrinə uyğun olaraq, mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının rəhbərləri bölgələrdə vətəndaşları qəbul edir, onların qarşılaşdıqları problemlərin həllinə köməklik göstərirlər.

Aprel ayının 24-də vergilər naziri Fazil Məmmədov tərəfindən Sabirabad şəhərindəki Heydər Əliyev Mərkəzində Sabirabad, Saatlı, Salyan və Hacıqabul rayonlarından olan vətəndaşlar üçün qəbul keçirilmişdir.

Vergilərin hesablanması, ödənilməsi, nəzarət-kassa aparatlarının tətbiqi, vergi

borcları, vergi nəzarəti tədbirləri sahəsində sahibkarların qarşılaşdıqları problemlər, vergi ödəyicilərinə göstərilən xidmətlər, kiçik sahibkarlığa güzəştli kreditlərin verilməsi, vergi orqanlarına işə qəbul və digər məsələlərlə bağlı 40-dan yuxarı vətəndaş vergilər nazirinə müraciət etmişdir.

Qəbul zamanı qaldırılan problemlərin əksəriyyəti yerində həll olunmuş, digərləri nəzarətə götürülmüş, bir sıra məsələlərin araşdırılması və lazımı tədbirlər görülməsi ilə bağlı müvafiq tapşırıqlar verilmişdir. Qəbula gələn vətəndaşlar onlar üçün yaradılmış və imkandan razı qaldıqlarını bildirmişlər.

## Vergilərə dair olimpiadaya yekun vuruldu

*Aprel 25-də Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetində (ADİU) tələbə və magistrantların VIII olimpiadası keçirilmişdir. Ümummilli lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 91-ci ildönümünə həsr edilmiş «Vergilər» mövzusunda ənənəvi olimpiadada Bakı və respublikanın müxtəlif bölgələrində fəaliyyət göstərən 13 ali məktəbin 260-dək tələbə və magistrantı iştirak etmişdir.*

Tədbir iştirakçıları əvvəlcə ulu öndər Heydər Əliyevin ADİU-nun foyesindəki büstü önünə gül dəstələri düzmüş, xatirəsini ehtiramla yad etmişlər. Tədbiri giriş sözü ilə açan universitetin prorektoru Dəmət Bağirov bu olimpiadaya hər il Bakıdan və respublikanın müxtəlif bölgələrindən çoxlu sayda tələbə və magistrantın qatıldığını bildirmişdir.

Vergilər nazirinin müşaviri Ələkbər Məmmədov qeyd etmişdir ki, olimpiada iştirakçılarından bir qismi sonradan vergi orqanlarına işə qəbul zamanı yüksək nəticələr göstərmiş və hazırda vergi orqanlarında müxtəlif vəzifələrdə çalışırlar.

Test üsulu ilə təşkil olunmuş olimpiada zamanı iştirakçılar 2 saat ərzində Vergilər Nazirliyinin Tədris Mərkəzində müvafiq test bazası əsasında hazırlanmış sualları kompüter vasitəsilə onlayn rejimdə cavablandırmışlar. Nəticələr münisiflər heyətinin iştirakı ilə Tədris Mərkəzinin mütəxəssislərinin nəzarəti altında, xüsusi elektron proqramlar vasitəsilə qiymətləndirilmiş və qaliblər müəyyən olunmuşdur.

Tələbələr arasında birinci yeri Azərbaycan Universitetinin 4-cü kurs tələbəsi Əli Abdullayev layiq görülmüşdür. İkinci və üçüncü yerləri Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin tələbələri Ayaz Müseyibov və Vüsal Əhmədov qazanmışlar. Münsiflər heyəti

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin təmsilçiləri qazanmışlar: birinci yeri Asif Mirzəyev, ikinci yeri Mədinə Həmidova, üçüncü yeri isə Ramin İlyasov layiq görülmüşlər. Birinci yer qalibinin müəllimi kimi Azərbaycan Döv-



lət İqtisad Universitetinin professoru Yaşar Kəlbəyev mükafatlandırılmışdır. Bilik müsabiqəsinin qalibləri vergi olimpiadasının yüksək mütəşəkkilliklə keçdiyini qeyd etmişlər.

◆ **Əli Abdullayev:** «İkinci dəfədir ki, bu bilik müsabiqəsində iştirak edirəm, ötən il 7-ci yeri tutmuşdum. Bu il daha yaxşı hazırlaşmışam və ümid edirəm ki, qaliblər sırasında olacağam. Birinci yeri layiq görülməyim mənə böyük sevinc bəxş etdi, vergi ilə bağlı bilikləri daha dərinləndirən mənim səmərəyə həvəsimi artırdı. Bu nailiyyətin əldə edilməsində müəllimlərimə minnətdaram».

rır, onların vergi ilə bağlı biliklərinin yüksəlməsinə mühüm təsir göstərir. Müsəbiqəyə qatılmaqla bu sahədə müəyyən biliklər qazandığımızı təsdiq edirik. Çalışacağıq daha çox öyrənək ki, gələcəkdə vergi orqanlarında kadr kimi yetişməyimizə müsbət təsiri olsun».

◆ **Vüsal Əhmədov:** «İlk dəfədir ki, olimpiadada iştirak edirəm və üçüncü yeri qazanmağımı yaxşı göstərici sayıram. Növbəti müsəbiqədə daha yüksək yer qazanacağıma ümid edirəm. Əsas məsələ isə odur ki, vergiyə aid dərin biliyə sahib olum və gələcəkdə vergi sahəsində mütəxəssis kimi yetişə bilim. Məqsədim vergi orqanlarında çalışmaqdır».

◆ **Asif Mirzəyev:** «Bu cür müsəbiqələr cəmiyyətdə vergi mədəniyyətinin yüksəldilməsi, vergilərlə bağlı biliklərin təbliği və vergi fənninin tədrisinin keyfiyyətinin artırılmasında böyük rol oynayır, tələbələrə vergi orqanlarında potensial kadr kimi hazırlanmasında mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Mən də özümü vergi orqanı əməkdaşlarının sıralarında görmək istərdim».

◆ **Mədinə Həmidova:** «Olimpiada həm də universitetlərin yarışmasıdır - burada müxtəlif ali təhsil ocaqlarının tələbələri iştirak edirlər. Ona görə də olimpiadada təhsil aldığım ali məktəbin adı birincilik səviyyəsinə qaldırdığım üçün qürur hissi duyuram».

◆ **Ramin İlyasov:** «Əsas məsələ birinci, yaxud üçüncü yer tutmaq deyil, bu müsəbiqəyə qatılıb vergi sahəsində bilik və bacarıqlarımızı nümayiş etdirməkdir, bilmədiklərimizi gələcəkdə öyrənməyimiz üçün bizə geniş meydan yaradılmışdır. Bu təşəbbüsə görə Vergilər Nazirliyinə minnətdarlığımızı bildiririk».

◆ **Tofiq Bayramov, Azərbaycan Universitetinin baş müəllimi:** «Gənc nəslin ixtisas səviyyəsinin yüksəldilməsində vergi olimpiadasının əhəmiyyəti böyükdür. Nəzərə almaq lazımdır ki, bugünün tələbələri həm də gələcəyin vergi ödəyiciləri olacaqlar. Onların vergi biliklərinin artırılması ümumən cəmiyyətdə vergi mədəniyyətinin yüksəldilməsinə xidmət edir».



Azərbaycan Universitetinin müəllimi Tofiq Hümbətovu birinciliyi qazanan iştirakçının müəllimi kimi mükafatlandırmışdır.

Magistrlər arasında hər üç yeri Azər-

◆ **Ayaz Müseyibov:** «Bu cür tədbir təşkil etdiyinə görə Vergilər Nazirliyinə təşəbbürümü minnətdarlığımızı bildiririk. Bilik müsəbiqələrinin keçirilməsi tələbələrə vergi marağını artı-

## Azərbaycan xarici ölkələrin iqtisadiyyatına 8 milyard dollar sərmayə yönəldib

*Son illərdə ölkəmizdə iri şirkətlərin imkanlarının artması Azərbaycanın xarici ölkələrin sərmayə bazarında mühüm yer tutmasına səbəb olub.*

Artıq xarici ölkələrin iqtisadiyyatına birbaşa investisiya qoyuluşları ilə yanaşı, ölkəmizə məxsus korporasiyalar və holdinqlərin də sərmayələrində artım qeydə alınmaqdadır. İqtisadiyyat və sənaye nazirinin müavini Niyazi Səfərov bildirdi ki, Azərbaycan xarici ölkələrin iqtisadiyyatına yatırılan investisiyaların həcminə görə MDB-də ilk yerlərdən birini tutur. Qeyd olunmuşdur ki, dünyanın nüfuzlu iqtisadi tədqiqat mərkəzlərinin hesablarında respublikamız bölgədəki investisiya qoyuluşuna görə aparıcı ölkələr sırasındadır. Hazırda Azərbaycanın xarici ölkələrin iqtisadiyyatına yatdığı sərmayələrin həcmi təxminən 8 milyard dollar təşkil edir.

Respublikamız region dövlətlərinin iqtisadiyyatının real sektoruna sərmayə yatan və iri infrastruktur layihələrini maliyyələşdirən əsas investitorlardandır. Türkiyə, Gürcüstan, Rumıniya, Moldova, Ukrayna, Belarus, Slovakiya, Çexiya, Malayziya və digər döv-

lətlərin sərmayə bazarlarında Azərbaycan fəal iştirak edir. Respublikamızın xarici ölkələrin neft-qaz, neft-kimya, yanacaq-energetika, sənaye, emal, infrastruktur bölmələrinə irihəcmli maliyyə vəsaitləri yönəldir.

Qlobal meyillərin dərinləşdiyi bir dövrdə hər bir ölkənin milli maraqlarının və mövqeyinin möhkəmlənməsinə təsir göstərən faktorlardan birinin fəal investisiya siyasəti olduğunu nəzərə alsaq, bu gün Azərbaycan dünyanın ən modern və potensial investitorlarından biri kimi mövqeyini gücləndirib. Xaricdə qoyulan investisiyalar Azərbaycan iqtisadiyyatını gücləndirməklə yanaşı, onun ümumi maraqlarının təmin edilməsində də əhəmiyyətli rol oynayır.

Onu da qeyd etmək lazımdır ki, sərmayə qoyuluşları ilə bağlı strategiyaların həyata keçirilməsi tərəfdaş ölkələrin məşğulluq probleminin həllinə də imkan vermiş olur. Məsələn, «Petkim-Holdinq»in yeni emal zavodunun təməlinin qoyulması ilə Türkiyədə 10 min iş yerinin yaradılması nəzərdə tutulur. Bununla yanaşı, Gürcüstan və Moldovada vətəndaşların iş yerləri ilə təmin olunmasında birbaşa Azərbay-

cannın istifadəyə verdiyi yanacaq-enerji kompleksləri mühüm rol oynayır. Xarici dövlətlərə yatırılan sərmayələr, ilk növbədə, Azərbaycanın özü üçün böyük əhəmiyyətə malikdir və bu investisiyalar ölkəmizin gələcək güclü maliyyə ehtiyatları deməkdir. Prezident İlham Əliyevin qeyd etdiyi kimi, gələcəkdə bu sərmayələr bizə daha çox gəlir gətirəcəkdir: «Çünki bütün bu investisiyalar iqtisadi amillərə söykənir. Yəni bu, kommersiya yönümlü investisiyalardır. Bilirik ki, biz ondan da çox mənfəət götürəcəyik. Ona görə, bu baxımdan, həmin investisiyaların çox böyük əhəmiyyəti vardır. Bu, Azərbaycanın gələcəyinə qoyulan vəsaitdir. Gələcək nəsillər qoyulan bu sərmayələrin nəticələrini görəcəklər, biz də görəcəyik».

Azərbaycanın xarici dövlətlərə sərmayə qoyuluşlarının artım dinamikası respublikamızın şirkətlərinin həmin ölkələrdə ən iri vergi ödəyicisi olmasını da şərtləndirmişdir. Hazırda Gürcüstan və Türkiyədə ən iri vergi ödəyicisi respublikamızın məxsus törəmə şirkətləridir.

Elbrus CƏFƏRLİ



Azərbaycan Mətbuat Şurası və Vergilər Nazirliyinin «Vergilər» qəzetinin ümummilli lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 91-ci ildönümü münasibətilə təşkil etdiyi «Heydər Əliyev və Azərbaycanda vergi siyasəti» mövzusunda fərdi jurnalist yazıları müsəbiqəsinin

### ELANI

Müsəbiqənin məqsədi ulu öndər Heydər Əliyevin əsasını qoyduğu müasir vergi sistemi ilə bağlı yeniliklərin və məlumatların cəmiyyətə çatdırılmasında peşəkar jurnalist yaradıcılığını stimullaşdırmaqdır.

#### Müsəbiqənin mövzuları:

- ◆ Heydər Əliyevin iqtisadi inkişaf strategiyasında vergi siyasəti;
- ◆ Vergi Partiyorluğu Sazişi: qarşılıqlı inam və etimad körpüsü;
- ◆ Əmək müqaviləsi: gələcəyin təminatı.

#### Müsəbiqəyə təqdim olunmuş yazıların mükafatlandırılması

Müsəbiqəyə hər üç istiqamət üzrə təqdim edilmiş yazıların mükafatlandırılması nəzərdə tutulur.

- I yer (3) - 800 manat
- II yer (3) - 500 manat
- III yer (3) - 300 manat

Bundan əlavə, 10 ən yaxşı yazı müəllifinə həvəsləndirici mükafatlar veriləcəkdir. Qaliblər Azərbaycan Mətbuat Şurası və Vergilər Nazirliyinin «Vergilər» qəzetinin xüsusi diplomları ilə təltif olunacaqlar.

#### Müsəbiqədə iştirak

Müsəbiqə elan olunan gündədən əvvəl bir il müddətində kütləvi informasiya vasitələrində (qəzet, jurnal, televiziya və informasiya agentliklərində) fasiləsiz çalışmış şəxslər müsəbiqədə iştirak edə bilərlər.

#### Müsəbiqəyə təqdim olunan yazılara aid tələblər

1. Müsəbiqəyə hər jurnalist yalnız bir yazı təqdim edə bilər.
2. Yazı son bir ildə, həftədə bir dəfədən az olmayaraq nəşr edilən, Azərbaycan Mətbuat Şurasının

tərtib etdiyi «qara siyahı»ya düşməyən mətbuat orqanlarında dərc edilmişdir.

3. Yazıda «Vergilər Nazirliyinin «Vergilər» qəzetinin və Azərbaycan Mətbuat Şurasının keçirdiyi müsəbiqəyə təqdim etmək üçün» qeydi göstərilmişdir.

#### Yazıların qəbulu şərtləri

1. Yazının dərc olunduğu mətbuat orqanı (qəzet, jurnal), 1 nüsxə.
2. Yazının elektron variantı - CD diskdə. (Əgər yazı internet media resursunda gedib, CD diskdə yazının linki də göstərilmişdir).
3. Yazının A4 formatda çap olunmuş variantı (müəllifin imzası göstərilməməlidir), 3 nüsxə.
4. Yazının həcmi 9-11 min işarə arasında olmalıdır.

#### Tələb olunan sənədlər

1. İşlədiyi KİV-in vəsiqəsinin surəti.

*Yazıların qəbulu 01 may 2014-cü il tarixindən başlayır, 31 may 2014-cü il tarixədə bitir. Müsəbiqənin nəticələri 2014-cü il iyunun 10-dək açıqlanacaqdır.*

*Yazılar rəsmi iş günləri saat 10:00-dan 16:00-dək Azərbaycan Mətbuat Şurasına şəxsən təqdim olunmalıdır (Bakı şəhəri, Teymur Əliyev küçəsi 38).*

*Əlaqə t.:*

*(012) 441 35 95; (050) 534 93 26;*

*(055) 201 99 26*

#### Qiymətləndirmə meyarları:

- mövzunun əhatə olunması, jurnalist araşdırması, əsaslandırma;
- materialın oxucu üçün informasiyalılıq səviyyəsi;
- yazının dil və üslub xüsusiyyətləri, bədii-estetik ifadəsi;
- jurnalist obyektivliyi, qərəzsizliyi, tərəfsizliyi və məsuliyyəti.

# Regionların sosial-iqtisadi inkişafının etibarlı təməli

*Ulu öndər Heydər Əliyevin müstəqil dövlətimizə rəhbərliyi dövründə aparılmış məqsədyönlü islahatlar ölkəmizdə liberal iqtisadi münasibətlərə keçid üçün möhkəm zəmin yaratmışdır. Onun birbaşa tapşırıq və tövsiyələri əsasında ölkəmizin milli maraqları nəzərə alınaraq uzunmüddətli inkişaf strategiyasının prioritetləri müəyyənləşdirilmiş, müstəqil dövlətimizin iqtisadi-siyasi qüdrətinin möhkəmlənməsi üçün fundamental əhəmiyyət kəsb edən tədbirlər həyata keçirilmişdir.*

## Azad bazar iqtisadiyyatının və milli sahibkarlığın inkişafı üçün əsaslı zəmin

Müstəqil Azərbaycanın 1995-ci ildə qəbul olunmuş ilk Konstitusiyası respublikamızda siyasi-iqtisadi islahatların həyata keçirilməsi üçün əlverişli şərait yaratmışdır. Həmin dövrdə «Sahibkarlıq haqqında», «Antiinhisar fəaliyyəti haqqında», «Haqsız rəqəbat haqqında», «İstehlakçıların hüquqlarının müdafiəsi haqqında», «Maliyyə sənaye qrupları haqqında» qanunların qəbul edilməsi, eyni zamanda Azərbaycanın iqtisadi qanunlarının Avropa standartlarına uyğunlaşdırılması və digər qanunvericilik təşəbbüsləri respublikamızın milli inkişafını təmin etməklə bərabər azad bazar iqtisadiyyatının, sahibkarlığın inkişafına tökan vermiş, maliyyə, pul-kredit, büdcə, vergi, gömrük sahəsində dövlət siyasətinin səmərəliliyini artırmışdır.

Ölkəmizin hərtərəfli inkişafına mühüm təsir göstərən amillərdən biri azad biznesin, əlverişli investisiya mühitinin və milli sahibkarlıq sinfinin formalaşdırılması olmuşdur. 1995-ci ildən başlayaraq dövlətin təbiiçiliyində olan torpaq mülkiyyətinin kəndlilərə verilməsi, dövlətə məxsus mühüm strateji obyektlər, əmlakın özəlləşdirilməsi ilə liberal bazar iqtisadiyyatının formalaşması başlanmış və milli sahibkarlıq institutunun əsasları qoyulmuşdur. Nəticədə iqtisadiyyatın strukturunda ciddi keyfiyyət dəyişiklikləri baş vermiş, azad biznesin iqtisadiyyatda rolu artmışdır.

## Regionların inkişafında vergi siyasətinin rolu

Ölkəmizdə yürüdülmüş iqtisadi siyasətin başlıca istiqamətlərindən biri iqtisadiyyatın inkişafında regionların sosial-iqtisadi imkanlarından hərtərəfli şəkildə istifadə olunması, bölgələrdə sahibkarlığa dövlət qayğısının artırılması, iş adamlarının fəaliyyəti üçün şərait yaradılması və sərmayələrin cəlb edilməsi, yeni iş yerlərinin açılması olmuşdur. Bu siyasətin nəticəsi olaraq bölgələrdə işgüzar fəallıq yüksəlmiş, sahibkarlıq subyektlərinin sayı artmış, yeni müəssisələr istifadəyə verilmişdir.

Ulu öndərin müəyyən etdiyi iqtisadi strategiyayı davam etdirən Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ölkəmizdə azad bazar iqtisadiyyatının, milli sahibkarlığın inkişafı ilə bağlı sistemli islahatlar davam etdirilmiş, regionların inkişafında yeni mərhələnin başlanğıcı qoyulmuşdur. Regionların sosial-iqtisadi inkişafı dövlət proqramlarında və bununla bağlı qəbul edilmiş digər sənədlərdə nəzərdə tutulmuş tədbirlərin uğurlu icrası ölkənin sosial-iqtisadi inkişafında keyfiyyətə yeni mərhələnin başlanğıcını qoymuş, qeyri-neft sektorunun da-

vamlı inkişafına, yeni iş yerlərinin və müəssisələrin yaradılmasına, regionlarda kommunal, xidmət və sosial infrastruktur təminatının yaxşılaşmasına təkan vermiş, sahibkarlıq mühitinin daha da güclənməsində, iqtisadiyyata investisiya qoyuluşlarının artmasında, əhəlinin məşğulluq səviyyəsinin yüksəlməsində və yoxsulluğun azalmasında mühüm rol oynamışdır.

## Son 10 ildə regionlardan daxil olan vergilərin məbləği 12,7 dəfədən çox artıb

Regionların inkişafı və sahibkarlıq subyektlərinin maliyyə vəziyyətinin yaxşılaşması bu sahədə vergi daxilolmalarının həcmində artmasına müsbət təsir göstərmişdir. Regionların sosial-iqtisadi inkişafı dövlət proqramları bölgə iqtisadiyyatının və sahibkarlığın daha intensiv inkişafına müsbət şərait yaratmış, bölgələrdən vergi ödənişlərinin ümumi daxilolmalardakı payının artmasına müsbət təsir göstərmişdir. 2004-2008 və 2009-2013-cü illəri əhatə etmiş iki Dövlət Proqramının əsas istiqamətlərindən biri ölkədə ədalətli rəqəbat mühitinin formalaşdırılması məqsədilə vergi siyasətinin və vergi dərəcələrinin optimallaşdırılması ilə bağlı olmuşdur. Yeri gəlmişkən, Prezident İlham Əliyevin 24 noyabr 2010-cu il tarixli fərmanı ilə regionlarda işləyən hüquqi və fiziki şəxslər tərəfindən ödənilən vergilərin yerli büdcələrə daxil edilməsi ilə bağlı müddəalara geniş yer verilmişdir.

Vergilər Nazirliyi qarşısında duran əsas vəzifələrdən biri ölkənin regionları üzrə müəyyən olunmuş vergi daxilolmaları proqnozunu tam icra edilməsi, habelə hesablanmış vergilərin və vergi borclarının dövlət büdcəsinə ödənilməsi üçün zəruri tədbirlərin gö-

nöticesidir. Bu il bölgələr üzrə vergi ödənişlərinin həcmində 578 milyon manat təşkil edəcəyi proqnozlaşdırılır.

## Səmərəli vergi siyasəti xarici sərmayələrin axınına şərait yaradır

Vergi islahatlarının əsas istiqamətlərindən biri əlverişli işgüzar mühitin yaradılması ilə xarici investorların ölkəyə cəlb olunmasını əhatə edir. Azərbaycanın beynəlxalq müqavilələrə qoşulması investisiyaların təşviqi və qorunmasını, gəlirlərə və əmlaka görə vergilərə münasibətdə ikiqat vergitutmanın aradan qaldırılması xarici investisiyaların ölkə iqtisadiyyatına axınına stimullaşdırılması baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb etmişdir. Nəticədə regionlarda yerli sərmayəçilərə yanaşı, xarici iş adamlarının sayı artmış, bölgələrə sərmayə qoyuluşları çoxalmışdır. 2004-2008-ci illər ərzində Azərbaycan dövləti tərəfindən regionlara 10 milyard manat, xarici investorlar tərəfindən isə 5 milyard manat sərmayə yönəldilmişdir. Həmin dövrdə ümumi daxili məhsulun (ÜDM) real həcmi 2,6 dəfə artmış, qeyri-neft sektorunda artım 1,8 dəfə olmuş, iqtisadiyyatda qeyri-dövlət sektorunun payı 84,5%-ə çatmışdır.

2009-2013-cü illəri əhatə edən Dövlət Proqramı daha geniş və əhatəliliyi ilə fərqləndiyindən regionlarda iqtisadi tədbirlərin coğrafiyası da böyümüş, yerli və xarici sərmayəçilərin yatırıldığı investisiyaların həcmi daha çox olmuşdur. Həmin illər ərzində regionların inkişafına 22 milyard manat daxil, 13 milyard manat xarici investisiya yönəldilmişdir. Bu dövrdə ölkə üzrə 25 minə yaxın müəssisə açılmış, yaradılmış 500 minə yaxın yeni iş yerinin 400 mindən çoxu daimi olmuşdur.

Ümumilikdə, hər iki proqramın

tədbirlərin həyata keçirilməsidir. Bu strateji hədəflərdən biri regionlarda (Gəncə, Mingəçevir, Daşkəsən və s.) sənaye texnoparklarının yaradılması ilə bağlıdır. Sənaye parklarına və texnoparklara vergi güzəştlərinin tətbiq olunması ilə bağlı Vergi Məcəlləsinə müvafiq dəyişikliklər edilərək 2013-cü il yanvarın 1-dən qüvvəyə minmişdir.

Dövlət başçısı tərəfindən 2014-cü ilin «Sənaye ili» elan edilməsi və sənayenin inkişafı ilə bağlı Tədbirlər Planının hazırlanaraq təsdiq olunması texnoparkların yaradılması istiqamətində görülən işlərin daha da sürətlənməsinə əlverişli zəmin yaratmışdır. Sənaye parklarının, eləcə də yüksək texnologiyalar parklarının inkişafının stimullaşdırılmasında mühüm rol oynayan vergi güzəştləri qarşıdakı illərdə sənayenin inkişafında yüksək irəliləyiş əldə olunaçağını və bu sahədə iqtisadi artımın böyük hissəsinin regionların payına düşəcəyini proqnozlaşdırmağa ciddi əsaslar yaradır.

## Vergi güzəştləri aqrar sahənin inkişafını stimullaşdırır

Regionların iqtisadi inkişafında aqrar sahənin rolu xüsusi əhəmiyyət kəsb etdiyinə görə, dövlət kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalçılara da müxtəlif güzəştlər verir. Bu siyasətin ən mühüm istiqamətlərindən biri 2014-cü il yanvarın 1-dən kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalçılara vergi güzəştləri (torpaq vergisi istisna olmaqla) verilməsi müddəti daha 5 il, əhəlinin əmanətləri üzrə faizlərin gəlir vergisindən azad olunması isə daha 1 il uzadılmışdır. Xatırladaq ki, vergi güzəştləri 2001-ci ildən tətbiq olunur və son 13 ildə aqrar sahədə məhsul istehsalı 3,5 dəfədən çox artmış, kənd təsərrüfatı məhsulu istehsalı 1,3 milyard manatdan 5 milyard manata çatmışdır. Güzəştlər illik 280 milyon manatdan artıq həcmə məhsul istehsalının artmasında mühüm rol oynamışdır.

Hazırda ölkədəki iqtisadi fəal əhəlinin yarısından çoxu kənd təsərrüfatı sahəsində çalışdığından və aqrar sektor əsas etibarilə bölgələri əhatə etdiyindən vergi güzəştləri aqrar sənayenin, xüsusilə də yaradılması nəzərdə tutulan yeni aqroparkların inkişafına mühüm töhfə verəcək. Aqro-emal müəssisələrinin fəaliyyətinin artması isə digər istehsalat sahələrinin yaranmasına, həmin sahələrdən əlavə vergi yığılmasına səbəb olacaq.

Beləliklə, regionlarda iqtisadi inkişafın sürətləndirilməsinə xidmət edən məqsədyönlü tədbirlər həyata keçirilmişdir. Buna müvafiq olaraq, büdcə daxilolmaları son 10 ildə 1 milyard 220,9 milyon manatdan 17 milyard 281,6 milyon manata, vergi daxilolmaları isə 823,4 milyon manatdan 6 milyard 25,5 milyon manatadək və ya 7,3 dəfə artmışdır.

## Regionlarda sənaye texnoparklarının yaradılması və vergi güzəştləri

2014-2018-ci illəri əhatə edən Dövlət Proqramının və digər mühüm qanunvericilik sənədlərinin əsas prioritetləri regionlarda istifadə olunmamış iqtisadi gücün səfərbər edilərək hərəkətə gətirilməsi, yeni yaradılan istehsal müəssisələrinin, xüsusilə də sənaye obyektlərinin və sahibkarlıq subyektlərinin fəaliyyətinin artması üçün əlverişli vergi-gömrük siyasətinin və müxtəlif stimullaşdırıcı

*Məqalə İqtisadiyyat və Sənaye Nazirliyi tərəfindən «Heydər Əliyev strategiyası regionların sosial-iqtisadi inkişafı dövlət proqramlarının uğurlu icrasının təminatçısıdır» mövzusunda jurnalistlər arasında elan edilmiş yaradıcılıq müsabiqəsinə təqdim olunur.*



Akif Musayev

Azərbaycan Respublikası vergilər nazirinin müşaviri

## Lizinq və vergitutma

Müasir bazar iqtisadiyyatı şəraitində təsərrüfat subyektləri qarşısında duran əsas məsələlərdən biri istehsal fəaliyyətinə investisiya qoyuluşlarının genişləndirilməsidir. İstehsal investisiya qoyuluşları əsasən böyük kapitaltutumlu texnologiyaların və avadanlıqların alınması ilə bağlı olduğu üçün şirkətlərin sərəncamında kifayət qədər maliyyə vəsaitlərinin olmasını tələb edir. Əks təqdirdə, bu, investisiyanın inkişafına mənfəət təsir göstərmiş olur. Belə olan hallarda investisiyanın genişləndirilməsi yollarından biri əsas vəsaitlərin kreditlə, yəni lizinqlə əldə olunmasıdır. Buna görə də istehsal sahələrində investisiya qoyuluşlarının stimullaşdırılması, sənaye potensialının artırılması, bazarda rəqəbatqabiliyyətliliyin gücləndirilməsi üçün təsərrüfat subyektlərinə elə bir şərait yaradılmalıdır ki, onlar lizinq əməliyyatlarının genişləndirilməsində maraqlı olsunlar. Beynəlxalq təcrübədə bu məsələnin həlli istiqamətində görüləcək tədbirlərə dair əsas tələblər müəyyən olunmuşdur. Bunlara aşağıdakılar aiddir:

◆ vergi sistemində lizinq yolu ilə həyata keçirilən əməliyyatların vergitutma bazasından çıxarılmasının nəzərdə tutulması;

◆ ölkənin vergi qanunvericiliyində lizinq verənə lizinq əmlakı üzrə amortizasiya ayırmalarının həyata keçirilməsi və kifayət qədər mənfəət əldə edilməsi imkanlarının yaradılması;

## Vergi Məcəlləsində maliyyə lizinqi və onun ƏDV-dən azad edilməsi haqqında normalar müəyyən olunmuşdur

◆ vergitutma məqsədləri üçün gəlirin müəyyən edilməsi mexanizmi elə qurulmalıdır ki, bu, lizinq şirkətlərinin maliyyə vəziyyətinə xələf gətirməsinə;

◆ vergi qanunvericiliyində lizinq əməliyyatlarının ƏDV-dən azad olunmasının nəzərdə tutulması;

◆ şirkətlərə münasibətdə diskriminasiyaya yol verilməməsi;

◆ lizinq əməliyyatlarının bank olmayan digər kredit təşkilatları tərəfindən də həyata keçirilməsinə imkanların yaradılması.

Lizinq əməliyyatlarının investisiyaların inkişafında mühüm rolunu nəzərə alınaraq, bazar iqtisadiyyatı əksər ölkələrdə olduğu kimi, Azərbaycanda da lizinq əməliyyatlarının inkişaf etdirilməsi diqqət mərkəzində olan əsas məsələlərdən biridir.

Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsində lizinq əməliyyatlarının tənzimlənməsinə dair və Vergi Məcəlləsində maliyyə lizinqi və onun ƏDV-dən azad edilməsi haqqında normalar müəyyən olunmuşdur.

Mülki Məcəlləyə əsasən, əmlakın lizinqlə əldə edilməsi lizinq müqaviləsi ilə tənzimlənir. Lizinq müqaviləsinə görə, lizinq verən müəyyən əşyanı müqavilə ilə şərtləndirilmiş müəyyən haqla, müəyyən müddətə və digər şərtlərlə, o cümlədən lizinq alana əmlakı satın almaq hüququnun verilməsi də daxil olmaqla lizinq alanın istifadəsinə verir. Lizinq müqaviləsinin subyektləri lizinq verən, lizinq alan və satıcıdır. Lizinq verən lizinq müqaviləsinə əsasən cəlb olunmuş və ya özünə məxsus maliyyə vəsaiti hesabına əldə etdiyi və mülkiyyətində olan əşyanı lizinq obyektinə kimi lizinq alana müvəqqəti sahibliyi və ya istifadəyə verən, lizinq alan lizinq müqaviləsinə uyğun olaraq lizinq obyektini müvəqqəti sahibliyi və istifadəyə qəbul edən, satıcı isə (mal verən) alqı-satqı müqaviləsinə əsasən lizinq obyektini lizinq verənə satan hüquqi və ya fiziki şəxslərdir. Lizinqin obyektinə Azərbaycan Respublikasının qanunlarına əsasən sərbəst mülki dövriyyədən çıxarılmış və ya mülki dövrüyyəsi məhdudlaşdırılmış əşyalar istisna olmaqla, qanunvericiliklə müəyyənləşdirilmiş təsnifat üzrə əsas vəsaitə aid olan daşınmaz və ya daşınmaz əşyalardır.

Lizinq müqaviləsinin qüvvədə olduğu müddət ərzində həmin müqavilə üzrə ödənişlərin ümumi məbləği lizinq ödənişləri hesab edilir. Lizinq ödənişləri lizinq müqaviləsi üzrə lizinq alana verilmiş lizinq obyektindən istifadəyə görə onun tərəfindən lizinq verənin xeyrinə həyata keçirilən ödənişlərdir. Lizinq ödənişlərinin ümumi məbləğini lizinq obyektinin amortizasiya ödənişləri, lizinq obyektinin əldə edilməsi ilə bağlı zəruri xərclər və lizinq obyektini əldə etmək üçün alınan kreditə görə faiz daxil edilir. Bunlarla yanaşı, əmlakın lizinqlə əldə edilməsinin investisiya əhəmiyyətliliyinin təmin olunması və vergi güzəştinin verilməsi məqsədilə Vergi Məcəlləsində maliyyə lizinqi anlayışı və ona dair tələblər müəyyən olunmuşdur. Vergi Məcəlləsinə əsasən, maliyyə lizinqi ƏDV-dən azad olunan maliyyə xidmətlərinə aid edilmişdir.

Vergi Məcəlləsinə görə, icarəyə verən maddi əmlakı maliyyə lizinqi müqaviləsi üzrə icarəyə verirsə, vergitutma məqsədləri üçün icarəçi əmlakın sahibi, icarə ödəmələri isə icarəçiyə verilmiş ssuda üzrə ödəmələr sayılır.

Aşağıdakı hallarda əmlak icarəsi maliyyə lizinqi sayılır:

- lizinq müqaviləsi ilə icarə müddəti qurtardıqdan sonra əmlakın mülkiyyətə verilməsi nəzərdə tutulur, yaxud icarə müddəti qurtardıqdan sonra icarəçi əmlakı müəyyən edilmiş və ya qabaqcadan güman edilən qiymətlərlə almaq hüququna malikdir, yaxud;
- icarə müddəti icarəyə götürülən əmlakın istismar müddətinin 75 faizindən artıqdır, yaxud;
- icarə müddəti qurtardıqdan sonra əmlakın qalıq dəyəri icarənin övvlətinə onun bazar qiymətinin 20 faizindən azdır, yaxud;
- icarə haqqının ödəniləcək məbləği əmlakın icarənin övvlətinə olan bazar qiymətinin ən azı 90 faizinə bərabərdir və ya ondan artıqdır, yaxud;
- icarəyə götürülən əmlak icarəçi üçün sifarişlə hazırlanmışdır və icarə müddəti qurtardıqdan sonra icarəçidən başqa heç kəs tərəfindən istifadə edilə bilməz.

## Vergi inzibatçılığında əsas sahələrin yaxşılaşdırılması üçün...

*Aprel ayının 9-11-i tarixlərində Norveç Krallığının Oslo şəhərində Avropadaxili Vergi Administrasiyaları Təşkilatı (IOTA) tərəfindən «Vergi inzibatçılığında əsas sahələrin yaxşılaşdırılması üçün davranışda dəyişiklik üsulları» mövzusunda seminar keçirilmişdir.*

Tədbirdə Albaniya, Ermənistan, Avstriya, Belçika, Bolqarıstan, Xorvatiya, Çexiya, Estoniya, Finlandiya, Macarıstan, İrlandiya, İtaliya, Qazaxıstan, Latviya, Litva, Moldova, Niderland, Norveç, Polşa, Portuqaliya, Rumini-

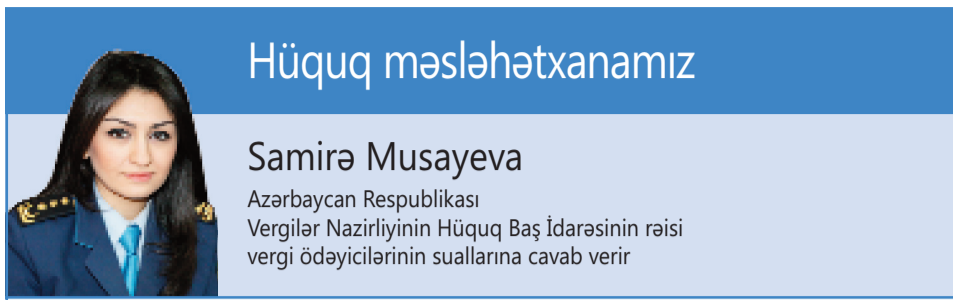
ya, Serbiya, Slovakiya, İspaniya, İsveç, İsveçrə, Böyük Britaniya və Azərbaycan vergi orqanlarının nümayəndələri iştirak etmişlər.

Seminarın Böyük Britaniya, İsveç, İsveçrə, İtaliya, İrlandiya, Norveç vergi idarələrinin nümayəndələri təqdimatla çıxış edərək öz təcrübələri barədə məlumat vermişlər.

Tədbir zamanı Azərbaycan Respublikasında vergi öhdəliklərinə könüllü ömələtmə səviyyəsinin artırılması istiqamətində həyata

keçirilən islahatlar barədə məlumat verilmişdir. Vergi ödəyicilərinə göstərilən elekttron xidmətlər (xüsusilə «ASAN imza» və SMS xidməti), xidmət mərkəzlərinin çox-funksiyalıqlığı və dəyərləndirmə vasitələri, eləcə də sosial şəbəkələr vasitəsilə aparılan təbliğat işləri, «Vergi dostları» şəbəkəsi tədbir iştirakçıların marağına səbəb olmuşdur.

Seminarın Vergilər Nazirliyinin Vergi ödəyicilərinə xidmət Baş idarəsinin rəis müavini Məhəmməd Yunusov iştirak etmişdir.



## Hüquq məsləhətxanamız

Samirə Musayeva

Azərbaycan Respublikası  
Vergilər Nazirliyinin Hüquq Baş İdarəsinin rəisi  
vergi ödəyicilərinin suallarına cavab verirTaksi ilə sərnişin  
daşınmasına görə vergi

**Bakı şəhərində taksi ilə sərnişin daşınması fəaliyyəti ilə məşğul oluram. Bu fəaliyyətə görə nə qədər vergi ödəməliyəm və vergi orqanına bununla bağlı bəyannamə verməliyəm?**

Vergi Məcəlləsinin (VM) 218.1.1.1-ci maddəsinə əsasən, mülkiyyətində və ya istifadəsində olan avtonəqliyyat vasitələri ilə (beynəlxalq yük və sərnişin daşımaları istisna olmaqla) Azərbaycan Respublikasının ərazisində sərnişin və yük daşımalarını (o cümlədən taksi ilə) və ya həmin daşımaları müqavilə əsasında digər şəxslər vasitəsi ilə həyata keçirən şəxslər sadələşdirilmiş verginin ödəyiciləridir.

VM-in 219.1.1-ci maddəsinə müvafiq olaraq həmin məəcəllənin 218.1.1.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş vergi ödəyicilərinin mülkiyyətində və ya istifadəsində olan avtonəqliyyat vasitələri sadələşdirilmiş vergi üzrə vergitutma obyektidir.

VM-in 220.5-ci maddəsinə əsasən, taksi ilə sərnişin daşınmasını həyata keçirən vergi ödəyiciləri üçün sadələşdirilmiş verginin 1 ödəd nəqliyyat vasitəsi üçün aylıq məbləği 9 manatdır.

VM-in 220.6-cı maddəsində qeyd edilmişdir ki, yük və sərnişin daşınmasının növündən və həyata keçirilədiyi ərazidən asılı olaraq, sərnişin və yük daşıyan vergi ödəyiciləri üçün sadələşdirilmiş vergi həmin məəcəllənin 220.5-ci maddəsində göstərilən sadələşdirilmiş verginin məbləğinə aşağıdakı əmsallarla təbiiq edilməklə müəyyən edilir:

- Bakı şəhərində (kənd və qəsəbələr daxil olmaqla) və Bakı şəhəri ilə ölkənin digər yaşayış məntəqələri arasında - 2,0;

- Abşeron rayonu, Sumqayıt, Gəncə şəhərlərində və həmin rayon və şəhərlərlə digər yaşayış məntəqələri arasında (VM-in 220.6.1-ci maddəsində göstərilənlər istisna olmaqla) - 1,5;

- Digər şəhər və rayonlarda və hə-

min şəhər və rayonlarla digər yaşayış məntəqələri arasında (VM-in 220.6.1-ci və 220.6.2-ci maddələrində göstərilənlər istisna olmaqla) - 1,0.

VM-in 221.4-cü maddəsinə əsasən, avtomobil nəqliyyatı vasitələri ilə sərnişin və yük daşımalarına görə sadələşdirilmiş vergi aşağıdakı qaydada hesablanır:

VM-in 221.4.1-ci maddəsinə müvafiq olaraq sərnişin və yük daşıyan vergi ödəyicisinin hər bir avtomobil nəqliyyatı vasitəsi üçün sadələşdirilmiş vergi həmin məəcəllənin 220.5-ci maddəsində göstərilən sadələşdirilmiş verginin təbiiq edildiyi ölçü vahidi həmin maddədə qeyd olunan sadələşdirilmiş verginin aylıq məbləğinə, habelə VM-in 220.6-cı maddəsində göstərilən əmsallara vurularaq hesablanır və dövlət büdcəsinə ödənilir.

VM-in 221.4.2-ci maddəsində qeyd edilmişdir ki, VM-in 218.1.1.1-ci maddəsində göstərilən vergi ödəyiciləri avtomobil nəqliyyatı vasitələrinin qeydiyyatı əhəmiyyətli dərəcədə azaldıqda, sərnişin və yük daşımalarının faktiki həyata keçirildiyi ərazi üçün həmin məəcəllənin 220.5 - 220.7-ci maddələrinə uyğun müəyyən edilən sadələşdirilmiş vergini ödəyirlər.

Beləliklə, Bakı şəhərində taksi ilə sərnişin daşıyan şəxslər tərəfindən dövlət büdcəsinə ödənilməli olan sadələşdirilmiş verginin aylıq məbləği 1 ödəd nəqliyyat vasitəsi üçün 18 manat (1 x 9 manat x 2 = 18 manat) təşkil edir.

Avtomobil nəqliyyatı vasitələri ilə sərnişin və yük daşımalarını həyata keçirən vergi ödəyiciləri, VM-də başqa hallar nəzərdə tutulmamışdırsa, bu fəaliyyətə görə vergi orqanlarına bəyannamə vermirlər.

Suallarınızı redaksiyamızın ünvanına: AZ 1073, Bakı ş., Landau küç., 16 və ya [s.musayeva@taxes.gov.az](mailto:s.musayeva@taxes.gov.az) elektron poçt ünvanına göndərə bilərsiniz.

## Vergi güzəştləri iqtisadi tərəqqini və yüksək sosial rifahı təmin edir

*Son illər əhalinin etibarlı sosial müdafiəsinin, habelə vətəndaşların yüksək rifah halının təmin edilməsi istiqamətində həyata keçirilən ardıcıl tədbirlər respublikamızın milli inkişaf modelinin sosialyönümlü səciyyə daşdığı bir daha təsdiqləyir.*

Qeyri-neft sektorunun və sahibkarlığın inkişafı, yeni müəssisələrin işə salınması məqsədilə aparılan islahatlar yoxsulluğun səviyyəsinin azaldılmasına, əmək qabiliyyəti əhalinin iqtisadi fəallığının yüksəlməsinə, eləcə də ölkənin məşğulluq strategiyasının səmərəliliyinə imkan verir.

Hökumətin müxtəlif kateqoriyalı əhatə edən vətəndaşların sosial ehtiyaclarının dolğun şəkildə ödənilməsinə xidmət edən iqtisadi siyasəti insan amilinin inkişafına təkan verir. Dövlətin sosial yönümlü siyasətinin əsas mahiyyəti də məhz bundan ibarətdir ki, obyektiv səbəblərdən çalışmaq və zəhmətdən gəlir əldə etmək imkanından məhrum olmuş vətəndaşların problemləri xüsusi diqqət mərkəzində saxlanılır. Hökumət azad iqtisadi münasibətlərə, azad rəqabətə, özəl mülkiyyətçiliyə və sahibkarlığın inkişafına zəruri kömək göstərməklə yanaşı, cəmiyyətdə himayəyə, dəstəyə ehtiyacı olan təbəqəni də diqqətdən kənar qoymur.

Son illər respublikada sosial yönümlü siyasətin gerçəkləşdirilməsinə imkan verən, bu sahədəki ənənəvi yanaşma və metodları daha da təkmilləşdirən mükəmməl qanunvericilik sisteminin yaradılması, mühüm fərman və sərəncamların imzalanması, habelə bu sahədə mövcud beynəlxalq konvensiyaların ratifikasiyası da mühüm rol oynayıb.

2004-cü ildən regionların sosial-iqtisadi inkişafı ilə bağlı qəbul edilmiş proqramların həyata keçirilməsi nəticəsində ölkədə yoxsulluğun səviyyəsinin azaldılması və məşğulluq probleminin həlli sahəsində əsaslı

dönüşə nail olunub. Bu proqramlarının uğurla icra olunmasının ön mühüm göstəricilərindən biri də son 10 ildə 900 min daim olmaqla, 1 milyon 200 mindən çox yeni iş yerinin açılması, habelə yoxsulluğun səviyyəsinin 44,7%-dən 5,2%-ə, işsizliyin səviyyəsinin 28%-dən 5%-ə enməsidir.

Nazirlər Kabinetinin 2014-cü ilin birinci rübünün sosial-iqtisadi yekunlarına və qarşıda duran vəzifələrin müzakirəsinə həsr olunmuş iclasında açıqlanmış makroiqtisadi göstəricilər isə hər bir fərdin sosial tələbatının dolğun şəkildə ödənilməsinə imkan yaradan sosialyönümlü siyasətin uğurla davam etdirildiyini sübut edir. Bu göstəricilər deməyə əsas verir ki, ölkədə əhalinin həyat səviyyəsinin yüksəldil-

kreditlər üzrə faizlərin ödənilməsinə, 18%-i isə əmanətlərin və kapitalın artırılmasına yönəldilib. Əhalinin sərəncamında qalan xalis gəlir 8,3 milyard manat təşkil edərək 4,8% artıb.

Prezident İlham Əliyev Nazirlər Kabinetinin son iclasında bunu mühüm göstəricilərdən biri kimi dəyərləndirib: «Həmişə olduğu kimi, əhalinin gəlirləri inflyasiyanı 2 dəfədən çox üstələyir. Bu da insanların sosial məsələlərinin həlli üçün əsas şərtidir. Eyni zamanda, bu, Azərbaycanda iqtisadi və sosial islahatların düzgün istiqamətdə aparılması göstərir. Çünki köklü iqtisadi islahatlar, eyni zamanda, çox ciddi sosial proqramlarla da təmin edilməlidir».

Son illər Vergi Məcəlləsinə edilmiş dəyişikliklərlə ver-

gü güzəştləri iqtisadi tərəqqini və yüksək sosial rifahı təmin edir

gü güzəştləri iqtisadi tərəqqini və yüksək sosial rifahı təmin edir

*Vergi Məcəlləsinə edilmiş dəyişikliklərlə vergi dərəcələrinin optimallaşdırılması dövlətin sosial yönümlü siyasətinin səmərəliliyini artırır*

məsi üçün mövcud insan resurslarından, ilk növbədə əmək qabiliyyəti əhalinin potensialından səmərəli istifadə edilir. 2013-cü ilin birinci rübündə respublikada dövlət büdcəsi xərclərinin (4 milyard 374,3 milyon manat) 21,8%-i və ya 954,3 milyon manatı sosialyönümlü olmaqla, 2013-cü ilin birinci rübü ilə müqayisədə 58,2 milyon manat və ya 6,5% çoxdur. Ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə təhsil xərclərinin 8,5%, səhiyyə xərclərinin 18,6% çox vəsait yönəldilib.

Mühüm göstəricilərdən biri də makroiqtisadi sabitliyin təmin olunması və inflyasiyanın cəmi 2% təşkil etməsi fonunda əhalinin pul gəlirlərinin 4,5% artaraq 9,1 milyard manata çatmasıdır. Bu artımın adambaşına düşən həcmi orta hesabla 969,2 manat təşkil edir. Hər nəfərə düşən gəlirlərin artımı istehlak qiymətlərinin bahalaşmasını 1,2% bəndi üstələyərək 3,2% təşkil edib. Gəlirlərin 70%-i son istehlaka, 8,6%-i vergilər, sosial sığorta və üzvlük haqlarının, 2,2%-i

gü güzəştləri iqtisadi tərəqqini və yüksək sosial rifahı təmin edir

gü güzəştləri iqtisadi tərəqqini və yüksək sosial rifahı təmin edir

gü güzəştləri iqtisadi tərəqqini və yüksək sosial rifahı təmin edir

Samir MUSTAFAYEV

## E-ticarətdə təhlükəsizlik tədbirləri

Ölkəmizdə elektron ticarətin təşkilinin və həyata keçirilməsinin hüquqi əsaslarını «Elektron ticarət haqqında» Qanun müəyyən edir. Elektron ticarət - informasiya sistemlərindən istifadə edilməklə malların alqı-satqısı, xidmətlərin göstərilməsi və işlərin görülməsi üzrə həyata keçirilən fəaliyyət növüdür.

Elektron ticarətdə iştirakçıların hüquq bərabərliyi, iradə sərbəstliyi, əmək müstəqilliyi, mülkiyyətin toxunulmazlığı, müqavilə azadlığı, sahibkarlıq fəaliyyətinin maneəsiz həyata keçirilməsi, azad və ədalətli rəqabət, malların, xidmətlərin və maliyyə vasitələrinin sərbəst hərəkəti, hüquqların məhkəmə müdafiəsinə təminat verilir. Hüquqi və fiziki şəxslərin elektron ticarət sahəsində hüquq və vəzifələr əldə etməsinə və həyata keçirməsinə yalnız qanunvericiliyinə əsasən məhdudiyətlər qoyula bilər.

Azərbaycanda elektron ticarətin dövrüyyəsində ötən illərlə müqayisədə artım müşahidə olunur. Bu ilin birinci rübündə elektron pərəkəndə ticarət dövrüyyəsinin həcmi ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 31% artaraq 683,7 min manat təşkil edib. Dövlət Statistika Komitəsindən verilən məlumata əsasən, əhali onlayn rejimində sifariş verdiyi istehlak mallarının 81,7%-ni hüquqi, 18,3%-ni fiziki şəxslərin ticarət şəbəkələrindən alıb. Elektron ticarət dövrüyyəsinin 91,6%-ni qeyri-ərzaq malları təşkil edib.

İnternet üzərindən əməliyyatların həyata keçirilməsi çox rahat prosedura olmaqla yanaşı, vaxt itkisinin də qarşısını alır. Alınan mal sifarişçinin

istəyinə uyğun olaraq istər ofisə, istərsə də evə çatdırılır ki, bu da alıcılara yorulmadan və vaxt itirmədən alqı-veriş etmək imkanı qazandırır. Lakin elektron ticarətin müsbət tərəfləri ilə yanaşı bəzi məqamlara da var ki, onlar vətəndaşların bu ticarət növünə inamını sarsıdır. Belə ki, e-ticarətdə fırıldaqçılıq hallarının olması faktları dünyaca populyar olan bu ti-

keçirilməsi üçün oxşar səhifələr yaradıla bilər ki, bu da alıcının aldadılmasına və kart məlumatlarının oğurlanmasına gətirib çıxara bilər.

Bununla yanaşı, internet mağazasının məhsulunun çatdırılması şərtləri, zamanət müddəti, malın geri qaytarılması imkanı, əlavə xərclər və s. haqqında məlumatlara əminlik olmalıdır. İnternet mağazasının veb səhi-



carətə inamın azalmasına səbəb ola bilər. Bu baxımdan da e-ticarət zamanı lazım olan məqamlara diqqət etməklə təhlükəsizliyi təmin etmək olar. İlk növbədə, emitent bankın bu sahə üzrə təhlükəsizlik tələbləri və baş verə biləcək fırıldaqçılıq halları zamanı qarşılıqlı öhdəliklərlə yaxından tanış olmaq vacibdir. Məhsul və xidmətlərdən istifadə olunan internet mağazası etibarlı reputasiyaya malik olmalı, internet səhifələrinin həqiqiliyi şübhə doğurmamalıdır. Çünki fırıldaqçılıq əməliyyatlarının həyata

fəsinə müştərilər haqqında məlumatların ötürülməsi və bu məlumatların necə qorunması üzrə təhlükəsizlik məlumatları öz əksini tapmalıdır. Alıcı sifariş verməzdən önce internet mağazasının məxfilik haqqında siyasəti ilə tanış olmalı, xidmətlərdən istifadə edilən internet mağazasının məlumat təhlükəsizliyi sisteminin olmasını yəqinləşdirməlidir. Ekranada göndərilən məlumatların göndərilmə zamanı qorunacağını görmək mümkündür. Məsələn, səhifənin aşağısında açar simvolu görə bilərsiniz. Həm-

çinin səhifənin elektron ünvanı [Bunlardan əlavə, internetdə həyata keçirilən əməliyyatlar haqqında bütün məlumatların surətləri çıxarıldıraq etibarlı yerə saxlanılmalıdır. Məqsəduyğundur ki, internet şəbəkəsində ödənişlər aparmaq üçün böyük məbləğə malik ödəniş kartlarından deyil, hesabında ediləcək ödənişin məbləği qədər vəsait olan ayrıca kartdan istifadə edilsin. Şəxsi identifikasiya məlumatlarının, bank hesabı və ya kart ilə bağlı məlumatların təhlükəsizliyinin təmin edilməsi məqsədilə əməliyyatları şəxsi kompüter vasitəsilə həyata keçirmək lazımdır. İnternet şəbəkəsi ilə əməliyyatlar digər kompüter vasitəsilə həyata keçirildikdə əməliyyat başa çatdıqdan sonra şəxsi identifikasiya məlumatları, bank hesabı və ya ödəniş kartı ilə bağlı məlumatların kompüterin yaddaşında qalmadığına əminlik olmalıdır.](http://-le deyil, məhz «https://» ilə başlamalıdır. Əgər bu qoruyucu işarələrdən heç biri mövcud deyilsə, ödəniş kartı barəsində məlumat daxil edilməməlidir. Hər bir kart sahibi PIN-kod və hesab nömrəsi haqqında məlumatı qorumaqlı, bu məlumatların internet mağazasının satıcılarına açıqlanmasına yol verməməlidir. Elektron poçtun təhlükəsiz kommunikasiya vasitəsi olmadığını və baş verə biləcək fırıldaqçılıq hallarının qarşısını alınmasını nəzərə alaraq, hesab nömrəsi və ya maliyyə vəsaitləri ilə əlaqədar məlumatlar elektron poçt vasitəsi ilə göndərilməməlidir. Həmçinin ödəniş kartı və ya şəxsi identifikasiya haqqında məlumatların açıqlanmasını tələb edən e-mail və zənglərə ehtiyatla yanaşılmalı, bu cür məktublarda qeyd edilmiş veb səhifələrə daxil olunmamalıdır.</p>
</div>
<div data-bbox=)

AYTÖN

## iqtisadiyyat xəbərləri

«Cənub qaz dəhlizi»  
boru xətti uzadılacaq

Avropa Birliyi «Cənub qaz dəhlizi» boru xəttini Azərbaycandan başlayaraq İtaliyanın cənubunadək uzatmağı planlaşdırır. Bununla da boru xətti Avropa qitəsinin əhatə coğrafiyası boyunca genişləndiriləcəkdir.

«Cənub qaz dəhlizi» Azərbaycanın «Şahdəniz» yatağından Gürcüstan, Türkiyə, Yunanıstan və Albaniyadan keçməklə, İtaliyanın cənubunadək TANAP-TAP qaz boru xətləri sisteminin 2019-cu ilədək inşasını nəzərdə tutur. Bu xətlər vasitəsi ilə Türkiyəyə 6 milyard, Avropaya isə 10 milyard kubmetr qaz nəqli planlaşdırılır.

Artıq 2014-2020-ci illəri əhatə edən qaz xətlərinin inşası proqramı təsdiq olunmuşdur. İspaniya ilə Fransa da Xəzər qazını almaq niyyətindədirlər. Bunun üçün 5,8 milyard avroluq xüsusi fond yaradılıb. Avropa Komissiyasının nümayəndəsi bildirib ki, bu, Avropaya Azərbaycandan qaz nəqlini artırmağa, habelə Türkmənistan və İrandan qaz id-xalına başlamağa imkan verəcəkdir.

Yeni müəssisələr  
özəlləşdirilib

2014-cü ilin birinci rübündə kiçik özəlləşdirmə formasında 150-yə yaxın müəssisə və obyekt, 130-a yaxın obyektin yerləşdiyi torpaq sahəsi özəlləşdirilmişdir. Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsindən bildirmişlər ki, bu dövrdə 115-ə yaxın qeyri-yaşayış sahəsi və 105 torpaq sahəsi hüquqi və fiziki şəxslərə icarəyə verilmişdir. Səhmlərin özəlləşdirilməsi üzrə keçirilmiş 12 pul hərracında 11 səhmdar cəmiyyətinin səhmlərini hüquqi mülkiyyət sənədi verilmişdir. İnvestisiya müsabiqəsi vasitəsilə özəlləşdirilmiş müəssisələrlə 1 milyon manata yaxın məbləğdə investisiya qoyulmuşdur.

## Əməyin mühafizəsinə dövlət nəzarəti gücləndirilir

2003-cü ildən 28 aprel Beynəlxalq Əmək Təşkilatı tərəfindən Ümumdünya Əməyin Mühafizəsi Günü kimi qeyd olunur. Təşkilatın məlumatlarına görə, hər il dünya miqyasında istehsalatda təxminən 270 milyon bədbəxt hadisə baş verir. Bunun nəticəsində 2 milyondan artıq insan həlak olur, milyonlarla insan xəsarət alır.

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 35-ci maddəsi ölkəmizdə hər kəsin təhlükəsiz və sağlam şəraitdə işləmək hüququnu müəyyən edir. Bu sahədə aparılan hüquqi islahatların məntiqi nəticəsi kimi 1999-cu il iyulun 1-dən işçilərə işəgötürənlər arasında əmək münasibətlərini tənzimləyən qanun - Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsi qüvvəyə minmişdir. Əmək Məcəlləsinin 33-cü maddəsi əməyin mühafizəsi normalarını əhatə etməklə bərabər, işçilərə sağlam və təhlükəsiz əmək şəraitinin təmin olunması ilə bağlı işəgötürənlərin məsuliyyətini də müəyyən edir.



Əməyin mühafizəsi işçilərin təhlükəsiz və sağlam şəraitdə işləmək hüququnu təmin etmək məqsədi ilə nəzərdə tutulan texniki təhlükəsizlik, sanitariya, gigiyena, müalicə-profilaktika tədbirləri, normaları və standartları sistemidir. Əmək Məcəlləsinin 207-ci və 215-ci maddələrinə əsasən, əməyin mühafizəsi üzrə normativ-hüquqi aktların tələblərinə işəgötürən və işçilər tərəfindən əməl edilməsi məcburidir. Təşkilatı-hüquqi və mülkiyyət formasından asılı olmayaraq, işəgötürən öz işçilərinə iş yerlərində sağlam və təhlükəsiz əmək şəraiti yaratmalıdır. İşəgötürən tərəfindən işçilərin əməyin mühafizəsinə norma, qayda və standartlarına əməl etmələrinə daim diqqət yetirilməlidir. Sağlam və təhlükəsiz əmək

şəraiti yaratmaq işəgötürənlərin vəzifəsi olsa da, əmək müqaviləsi ilə işləyən hər bir işçinin də əməyin mühafizəsi sahəsində qanunvericiliklə müəyyən edilmiş vəzifələri vardır. Bu vəzifələr əməyin mühafizəsi üzrə müvafiq normativ-hüquqi aktlarda nəzərdə tutulmuş əməyin təhlükəsizliyi, gigiyenası və sağlamlıq qanunvericiliklə müəyyən edilmiş vəzifələri vardır. Bu vəzifələr əməyin mühafizəsi üzrə müvafiq normativ-hüquqi aktlarda nəzərdə tutulmuş əməyin təhlükəsizliyi, gigiyenası və sağlamlıq qanunvericiliklə müəyyən edilmiş vəzifələri vardır. Bu vəzifələr əməyin mühafizəsi üzrə müvafiq normativ-hüquqi aktlarda nəzərdə tutulmuş əməyin təhlükəsizliyi, gigiyenası və sağlamlıq qanunvericiliklə müəyyən edilmiş vəzifələri vardır.

Respublikamızda yeni iş yerləri yaradılmaqla yanaşı, işçilərin hüquqlarının qorunması da diqqət mərkəzindədir. Əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri Səlim Müslümovun sözlərinə görə,

Bildirilmişdir ki, iş yerlərində əməyin mühafizəsi normalarına uyğunluğun müasir üsullarla ekspertizası üçün xüsusi laboratoriyalar yaradılır: «Artıq Bakıda Dövlət Əmək Müfəttişliyi Xidmətinin mərkəzi laboratoriyasının tikintisi nəzərdə tutulur. Digər bölgələrdə də belə laboratoriyalar yaradıla bilər. Ən müasir avadanlıqlar istehsal sahələrində işçilərin sağlamlığına mənfi təsir göstərən zərərli fiziki-kimyəvi-bioloji amilləri öyrənməyə imkan verəcəkdir».

Azərbaycan Respublikası Sahibkarlar (İşəgötürənlər) Təşkilatları Milli Konfederasiyasının prezidenti Məmməd Musayevin sözlərinə görə, işçilər üçün təhlükəsiz iş şəraitinin yaradılması, ilk növbədə, mənəvi bəzədir və hər bir müəssisənin iqtisadi mənafeyi üçün də vacibdir. Əmək hüquqlarının qorunması və əməyin mühafizəsinin möhkəmləndirilməsi istiqamətində qanunvericilikdə edilmiş dəyişikliklər işçilərin əmək hüquqlarına olan münasibətlərində məsuliyyətlərinin daha da artmasına səbəb olur. Əmək hüquqlarının pozulmasına yol verərək inzibati xəta törətmiş məsul şəxslər qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada məsuliyyət daşıyırlar.

Rəşad SADIQOV

## Fərdi uçot sistemində qeydiyyatda düşənlərin sayı artıb

Ölkə qanunvericiliyinə uyğun olaraq, əmək pensiyalarının və digər sosial müdafiə hüquqlarının təmin edilməsi üçün hər bir sığortaolunan haqqında məlumatların uçotu aparılır.

Fərdi uçot adlanan bu sistemdə qeydiyyata olmaq o deməkdir ki, gələcəkdə təyin olunan pensiyanın miqdarı sığorta stajından və ödənilmiş məcburi dövlət sosial haqlarının miqdarından asılı olacaqdır.

Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun (DSMF) məlumatına görə, bu ilin əvvəlindən aprelin 1-dək fərdi uçot sistemində qeydiyyata olunan sığortaolunanların sayı 1,8% artıb. 2014-cü ilin ilk rübündə DSMF tərəfindən əlavə olaraq 48451 sığortaolunana sosial sığorta nömrəsi verilib və onlar üçün şəxsi hesab açılıb. Nəticədə Azərbaycanda fərdi hesabla malik sığorta olunanların sayı 2739808 nəfərə yüksəlib.

Aprelin 1-nə olan məlumata əsasən, DSMF-nin fərdi uçot sistemində qeydiyyata olan sığor-

taolunanların 58,7%-i kişi, 41,3%-i isə qadındır. Onların 22,2%-ni 30 yaşa kimi vətəndaşlar, 24,2%-ni 30-40 yaş arası olan vətəndaşlar, 21,9%-ni 40-50 yaş arası vətəndaşlar, 21,2%-ni 50-60 yaş arası şəxslər, 10,5%-ni 60 yaşdan yuxarı vətəndaşlar təşkil edir.

Aprelin 1-nə olan məlumata görə, ilin əvvəlindən fərdi uçot sistemində qeydiyyata düşən əcnəbilərin sayı 2,2% artıb. Hesabat dövründə əlavə olaraq 377 nəfər əcnəbi vətəndaş qeydiyyata alınıb və nəticədə 2014-cü il aprelin 1-dək fərdi uçot sistemindəki əcnəbilərin sayı 17475 nəfərə yüksəlib.

Ümumilikdə 101 ölkənin vətəndaşlarını əhatə edən əcnəbilər arasında ən yüksək say göstəricisi Türkiyə vətəndaşları (10.063 nəfər) üzrə müşahidə olunur. İkinci yerdə gələn Gürcüstan vətəndaşlarının sayı 1912 nəfərə, üçüncü yerdə olan Rusiya Federasiyasının vətəndaşlarının sayı isə 919 nəfərə çatıb. Sonrakı yerlərdə İran İslam Res-

publikası (570), Hindistan (432), Çin Xalq Respublikası (417), Böyük Britaniya və Şimali İrlandiya Krallığı (257), Özbəkistan (202), Banqladəş Xalq Respublikası (190), Pakistan İslam Respublikası (158), Ukrayna (157), Almaniya Federativ Respublikası (152), Filippin (135), Bosniya və Herseqovina (131), Qazaxıstan (123), Türkmənistan (121), İtaliya (118), ABŞ (111) və s. ölkələr qərarlaşıb.

DSMF-nin fərdi uçot sistemində qeydiyyata olan hər bir sığortaolunan özü üçün sosial sığorta haqlarının vaxtında və tam məbləğdə köçürülməsinə nəzarət etmək imkanına malikdir. İstənilən sığortaolunan «Sığortaolunana məlumatların verilməsi» adlı elektron xidmət vasitəsilə onun üçün işəgötürən tərəfindən hər ay üzrə ödənilən məcburi dövlət sosial sığortası barədə məlumatları maneəsiz əldə edə və illər üzrə öz pensiya kapitalını izləyə bilər.

AYTƏN

## Azərbaycan dünyada liderdir

Dünya İqtisadi Forumunun (DİF) hesabatında ölkəmiz mobil telefon şəbəkəsinin əhatəsi göstəricisinə görə birinci yeri çıxıb, İKT-nin inkişafı üzrə isə yeddi pillə irəliləyərək 49-cu yerdə qərarlaşıb

DİF dünya ölkələrinin informasiya texnologiyaları sahəsində vəziyyətini əks etdirən «Global informasiya texnologiyaları 2014» («The Global Information Technology Report 2014») adlı illik hesabatını açıqlayıb.

Sənəddə İKT-nin bir çox sahələri, o cümlədən informasiya sistemlərinin inkişafı, internet və mobil rabitə bazasına, yeni texnologiyalara çıxış imkanları, mobil rabitə sektorunda rəqabət müharibəsi, İKT sahəsində bacarıqların səviyyəsi, elektron xidmətlər və digər göstəricilər öz əksini tapıb. Azərbaycan hesabatda ötən illə müqayisədə bir çox göstəricilər üzrə mövqeyini əhəmiyyətli dərəcədə yaxşılaşdırıb və reyting cədvəlində MDB-də ən yüksək yerlərdən birini tutub, Avropanın bir sıra ölkələrini qabaqlayıb. Respublikamız «Mobil telefon şəbəkəsinin əhatəsi» göstəricisi üzrə dünyada 1-ci olub. Bu, ölkənin tamamilə mobil rabitə şəbəkəsi ilə etibarlı və fasiləsiz təmin olunması deməkdir. Eyni zamanda, Azərbaycan hər 100 nəfər internet istifadəçilərinin sayına görə 59-cu, genişzolaqlı internet abunəçilərinin sayına görə isə 46-cı yeri tutub. Şirkətlərin innovasiya qabiliyyətinə görə Azərbaycanın mövqeyi dünya dövlətləri sırasında 35-ci, MDB-də isə 2-ci olub. Ümumilikdə, hesabatda ölkəmiz İKT-nin inkişafı üzrə bu il yeddi pillə irəliləyərək 148 ölkə arasında 49-cu yeri yüksəlib.

Hesabatda diqqət çəkən ən mühüm məqamlardan biri dövlət idarəçiliyi sistemində elektron xidmətlərdən istifadə və səmərəlilik indeksini artırmaq üzrə Azərbaycanın ən yüksək inkişaf etmiş ölkələrə eyni qrupda yer almasıdır. «E-hökumət»in tətbiqində İKT-dən istifadə göstəricisi üzrə 11-ci yerdə qərarlaşan ölkəmiz Mərkəzi və Şərqi Avropanın liderləri sırasına daxil olub.

Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyinin (RYTN) informasiya cəmiyyətinin inkişafı şöbəsinin müdiri İsfəndiyar Əliyevin sözlərinə görə, «Elektron hökumət»in tətbiqi ölkəmizin iqtisadi-siyasi-sosial-ictimai həyatında mühüm dönüş yaradıb. Ötən dövr ərzində bu sahədə əhəmiyyətli işlərin görülməsi dövlət orqanlarının e-hökumət portalına in-

teqrasiyasını sürətləndirib, elektron sənəd dövriyyəsi genişləndirib. Elektron xidmətlərin «bir pəncərə» prinsipi əsasında təşkilinin təmin edilməsi məqsədi ilə www.e-gov.az vahid elektron hökumət

lefonlaşdırılmamış yaşayış məsivlərinin, çoxmərtəbəli binaların, qismən telefonlaşdırılmamış yaşayış məntəqələrinin ən yeni texnologiyalarla təchiz edilməsi nəzərdə tutulur. Layihə başa çat-



portalının yaradılması dövlət orqanlarının bu sistemə inteqrasiyasının sürətlənməsinə təkan verir. Bu istiqamətdə əsas tədbirlərdən biri elektron imza sisteminin hazırlanaraq istifadəyə verilməsi olub. E-imzanın tətbiqi artıq bütün dövlət qurumlarının elektron xidmətlər göstərməsinə baza və yeni e-xidmətlər üçün əlverişli şərait yaradıb.

İ.Əliyevin sözlərinə görə, İKT-nin inkişafı ilə bağlı qarşıda mühüm vəzifələr durur. Müəyyən olunmuş strategiyaya əsasən, İKT ilə bağlı ən mühüm layihələrdən biri genişzolaqlı internet şəbəkəsinin qurulmasıdır. Bir neçə ay əvvəl start verilən bu layihənin əsas hədəfləri 2015-ci ilə qədər, ən ucqar kənd yerləri də daxil olmaqla, ölkənin bütün yaşayış məntəqələrinin yüksək sürətli genişzolaqlı internet xidmətlərinə çıxışının təmin olunmasını başa çatdırmaqdır. Üç il ərzində icra olunaacaq layihəyə təxminən 350 milyon manat vəsait sərf ediləcəkdir. «Evlərə optika» modeli adlanan bu layihə çərçivəsində telekommunikasiya şəbəkəsinin müxtəlif istiqamətlərinə, ucqar yaşayış məntəqələrinə və magistral şəbəkədə ATS-dən 2 km-dən çox məsafədə yerləşən telefon şkaflarına fiber-optik kabel xətlərinin çəkilişi, kommunikasiya və transmissiya qurğularının yeni xidmətlərə uyğun modernləşdirilməsi, te-

dirdən sonra respublikamızda internetin sürətində əhəmiyyətli dəyişikliklər baş verəcəkdir.

Rabitə və yüksək texnologiyalar nazirinin müavini İltimas Məmmədovun sözlərinə görə, dövlət başçısının 2014-cü il 2 aprel tarixli sərəncamı ilə təsdiq edilmiş «Azərbaycan Respublikasında informasiya cəmiyyətinin inkişafına dair 2014-2020-ci illər üçün Milli Strategiya» İKTsektorunun qarşıdakı dövrdə inkişafı üçün güclü zəmin yaradır. Sənəddə İKT ilə bağlı digər başlıca hədəflər yeni innovativ layihələrin həyata keçirilməsi, İKT xidmətlərinə çıxışın asanlaşdırılması, investisiya mühitinin yaxşılaşdırılması, investorların maraqlarının təmin edilməsi, birgə layihələrdə iştirak üçün imkanların genişləndirilməsi, ixrac strategiyasının stimullaşdırılması ilə bağlıdır. Strategiyaya əsasən, 2020-ci ilə qədər ölkənin əhalisinin 4-4,5 dəfə genişləndirilməsi və iqtisadi potensialının gücləndirilməsi, innovativ, rəqabətqabiliyyətli və ixrac-yönlü İKT potensialının formalaşdırılması nəzərdə tutulur. Eyni zamanda, ölkəmizdə yüksək texnoloji məhsul istehsalı, İKT məhsullarının ixrac potensialının artırılması, bu sahədə müxtəlif təşviqədi tədbirlərin həyata keçirilməsi planlaşdırılır.

Elbrus CƏFƏRLİ

## Sadələşdirilmiş vergi bəyannamələri

Bu sahədə maarifləndirmə işləri müsbət bəhrəsini verir

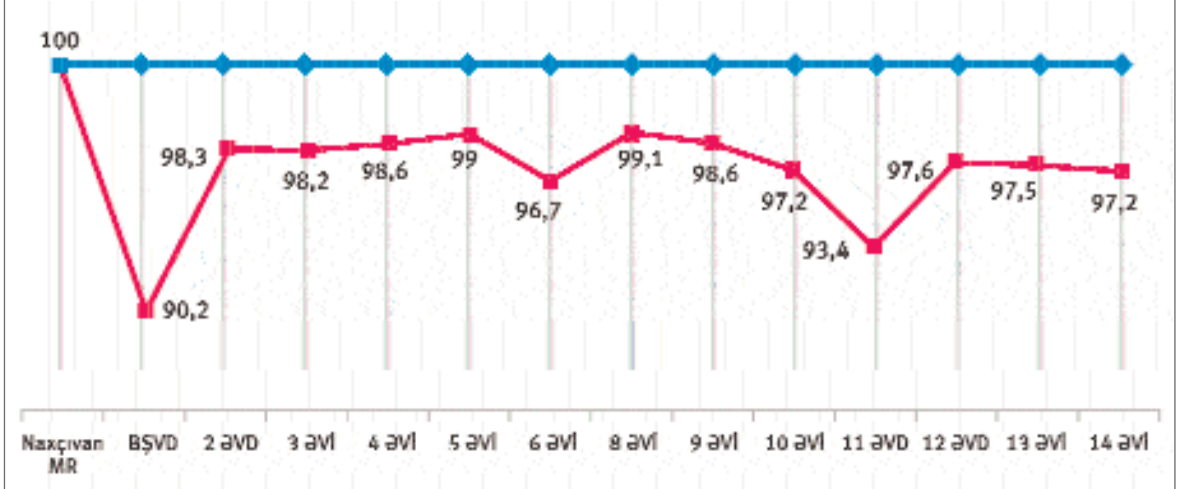
Vergi ödəyicilərinin qanunvericiliyə əməl etməsinin mühüm elementlərindən biri də vergi bəyannamələrinin və hesabatlarının vergi orqanlarına vaxtında təqdim edilməsidir.

Respublikamızdakı vergi ödəyicilərinin böyük qisminin sadələşdirilmiş vergi bəyannamələrinin vaxtında təqdim edilməsi və hesablanmış vergilərin ödənilməsi məqsədilə Vergilər Nazirliyinin internet sahifələri (www.tax.gov.az və www.e-taxes.gov.az)

2014-cü ilin ilk rübü üçün sadələşdirilmiş vergi bəyannamələrinin vaxtında təqdim edilməsi və hesablanmış vergilərin ödənilməsi məqsədilə Vergilər Nazirliyinin internet sahifələri (www.tax.gov.az və www.e-taxes.gov.az)

və «195» Çağrı Mərkəzi vasitəsilə vergi ödəyicilərinin məlumatlandırılması işləri həyata keçirilmiş, vergi bəyannamələrinin vaxtında təqdim edilməsi məqsədilə 82652 vergi ödəyicisinin telefon nömrələrinə mesajlar göndərilmişdir. Görülmüş işlər nəticəsində 2014-cü ilin 1-ci rübü üzrə təqdim edilmiş 159233 sadələşdirilmiş vergi bəyannaməsindən 150832-si və ya 94,7%-i vaxtında, onlardan 138878-i və ya 92,1%-i elektron qaydada təqdim olunmuşdur.

Bəyannamələrin vergi orqanlarına vaxtında təqdim edilməsi vəziyyəti (faizlə):



## Sahibkarların hüquqlarının müdafiəsi mexanizmləri təkmilləşdirilir

*Azərbaycanda sərbəst bazar iqtisadiyyatı prinsiplərinin bərqərar olmasını şərtləndirən mühüm amillərdən biri də əmlak bazarının sürətlə inkişaf etməsi, habelə bu sahə ilə bağlı hüquqların müdafiəsi mexanizmlərinin təkmilləşdirilməsində innovativ yeniliklərin geniş tətbiqidir.*

Ölkə başçısının 2014-cü il 3 mart tarixli «Sahibkarlığın inkişafı ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında» fərmanında bir sıra məsələlərlə yanaşı, əmlak hüquqlarının qeydiyyatı prosesində islahatların davam etdirilməsi, daşınmaz əmlak hüquqlarının dövlət qeydiyyatı sahəsində prosedür, müddət və xərclərin azaldılması ilə bağlı təkliflərin hazırlanması məsələsi əksini tapıb.

Fərmana əsasən, «Təminatlı əqdlər haqqında» Qanunun qəbulu da gözlənilir. Bu qanun mülkiyyət hüququ dövlət qeydiyyatına alınmayan əmlak və digər hüquqlar üzərində təminat hüquqlarının yaranması, qeydiyyatı, həyata keçirilməsi və s. məsələlərlə bağlı münasibətləri tənzimləyəcək. Fərmanda nəzərdə tutulan məsələlər ölkəmizdə daşınmaz əmlakın qeydiyyatının daha da asanlaşdırılmasına, sahibkarların əmlak hüquqlarının etibarlı qorunmasına yeni təkan verəcək.

### Vergi Məcəlləsinə edilmiş əlavə və dəyişikliklər əmlak vergilərinin düzgün hesablanması və əmlak bazarının inkişafı baxımından mühüm əhəmiyyətə malikdir

Xatırlatmaq yerinə düşər ki, son illər həyata keçirilən səmərəli islahatlar nəticəsində respublikamız Dünya Bankı və Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyasının birgə hazırladığı «Doing Business - 2014» hesabatında «Əmlakın qeydiyyatı» göstəricisi üzrə dünyada 13-cü yerdə qərarlaşaraq mövqeyini 5 pillə yaxşılaşdırıb. Respublikamız bu göstərici ilə digər region dövlətlərini üstələyib. Bu sahədə həyata keçirilən islahatların başlıca hədəfi şəffaflığı, səmərəli əmlak idarəçiliyini, sosial məmnunluğu və yüksək xidmət keyfiyyətini təmin etməkdir. Bütün bunlara nail olmaq üçün Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsi hələ 2012-ci ildən əmlak hüquqlarının qeydiyyatı sahəsində elektron xidmətlərin tətbiqinə başlayıb. Hazırda komitə tərəfindən göstərilən 16 elektron xidmət vətəndaşların və hüquqi şəxslərin istifadəsindədir. Komitədən verilən məlumat görə, bu il daha 15 elektron xidmətin vətəndaşların istifadəsinə verilməsi nəzərdə tutulub.

2014-cü ilin birinci rübündə komitə daha 7 yeni elektron xidmətin tətbiqinə başlayıb. İl ərzində dövlət əmlakının özəlləşdirilməsi ilə bağlı keçirilən hərəqlərə sifarişlərin elektron qaydada qəbulu; icarə haqqı borcları barədə məlumatların SMS vasitəsilə icarəçiyə göndərilməsi; mülkiyyətə dair çıxarışın hazırlanma tarixi barədə məlumatın SMS vasitəsilə verilməsi; kadastr və texniki məlumatların alınması üçün müraciətlərin elektron qəbulu və digər xidmətlərin tətbiqi də planlaşdırılır.

2014-cü ilin ilk rübündən başlayaraq daşınmaz əmlakın qeydiyyatının real vaxt rejimində həyata keçirilməsi də inqilabi yenilik hesab olunur. Mart ayının 3-dən etibarən daşınmaz əmlakla dair yüklülük arayışlarının («Forma-1») notariyulara real vaxt rejimində onlayn verilməsi həyata keçirilir. İqtisadçı ekspertlərin fikrincə, bu yenilik korrupsiyaya qarşı mübarizə tədbirlərinin mühüm tərkib hissəsi kimi məmur-vətəndaş ünsiyyətinin aradan qaldırıl-

masına, vaxta qənaət olunmasına və vətəndaş məmnunluğuna səbəb olub.

Daşınmaz əmlakın mülkiyyət hüquqlarının dövlət qeydiyyatı ilə bağlı mobil ofislərin yaradılması da diqqətçəkən yeniliklərdəndir. Bu yenilik xüsusi təbəqədən olan insanlara (əlilliyi olan, ahlı, sağlamlıq imkanları məhdud insanlar) daşınmaz əmlakın qeydiyyatı sahəsində xidmətlərin xüsusi nəqliyyat vasitələrində - ünvanlarda göstərilməsini nəzərdə tutur. Ünvanlarda göstərilən xidmətlərə daşınmaz əmlakın qeydiyyatı üçün sənədlərin qəbulu; həmin sənədlərin qanunauyğunluğunun yerində yoxlanılması; növbəti prosedurlar barədə ətraflı məlumatın çatdırılması və daşınmaz əmlakın qeydiyyatı ilə bağlı vətəndaşlara zəruri hüquqi məsləhətlərin verilməsi aiddir.

Daşınmaz əmlakın qeydiyyatı prosedurlarının sadələşdirilməsində məqsəd həm də dövlət əmlakının idarə edilməsinin səmərəliliyinin artırılması, özəlləşdirmənin sürətləndirilməsi, bu sahəyə investisiyaların cəlb olunması, regionların inkişafının təmini üçün özəlləşdirilən istehsal və emal yönümlü dövlət müəssisələrinin fəaliyyətinin bərpası, yeni iş yerlərinin açılmasıdır. Bu ilin I rübü ərzində kiçik özəlləşdirmə formasında 150-yə yaxın müəssisə və obyekt, 130-a yaxın obyektin yerləşdi-

yi torpaq sahəsi özəlləşdirilib. Hesabat dövründə üzrə 44 minə yaxın daşınmaz əmlak obyektinin üzərində mülkiyyət hüquqlarının qeydiyyatına alınması da ölkəmizdə əmlak bazarının sürətli inkişafının göstəricisidir.

2014-cü ildə dövlət büdcəsinə əmlak vergisi şəklində 132 milyon manat vəsait daxil olacağı proqnozlaşdırılır. Bu, 2012-ci ilin faktiki nəticəsi ilə müqayisədə 26,9 milyon manat və ya 25,6%, 2013-cü ilin proqnozu ilə müqayisədə isə 16 milyon manat və ya 13,8% çoxdur. Bu il üçün torpaq vergisi kimi büdcə daxilolmaları 48 milyon manat həcmində proqnozlaşdırılır ki, bu da 2013-cü ilin analoji proqnozu ilə müqayisədə 17 milyon manat və ya 54,8% çoxdur.

Xüsusi vurğulamaq lazımdır ki, 2013-cü ilin I yanvarından qüvvədə olan Vergi Məcəlləsinə edilmiş əlavə və dəyişikliklər əmlak vergilərinin düzgün hesablanması və əmlak bazarının inkişafı baxımından mühüm əhəmiyyətə malikdir. Müvafiq dəyişikliklər əsasən, respublikada əmlak vergisinin yığılmasına nəzarətin gücləndirilməsi məqsədilə daşınmaz əmlakın alqı-satqısı ilə bağlı notariat əməliyyatları və daşınmaz əmlakın mülkiyyətçiləri barədə məlumatlar Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsi və Ədliyyə Nazirliyi tərəfindən hər ayın 20-dək elektron formada Vergilər Nazirliyinə təqdim edilir.

Vergi Məcəlləsində əksini tapmış digər bir mühüm yenilik isə daşınmaz əmlakın aylıq icarəhaqqı məbləğlərinə bazar qiymətlərinin tətbiqi ilə bağlıdır. Vergi Məcəlləsinə əsasən, rəsmi mənbələrdən əldə edilmiş məlumatlar, dövlət və yerli icra hakimiyyətlərinin məlumat bazaları, vergi ödəyicilərinin bəyan etdikləri məlumatlar, eləcə də vergi qanunvericiliyi ilə istifadəsinə icazə verilən məlumat mənbələri bazar qiymətlərinin müəyyən edilməsi üçün əsas götürülür.

S.MUSTAFAYEV

## Beynəlxalq uçotun aparılmasında tətbiq olunan qaydalar

Xanbaba Quliyev,  
Auditorlar Palatasının üzvü

5-ci MƏRHƏLƏ (davamı)

### Maliyyə hesabatlarının hazırlanması

Sınaq balansında hələlik iki informasiya məlumat deyildir. Bunlar mənfəət (xalis mənfəət) və mənfəət vergisi göstəriciləridir. Mənfəət göstəricisi balansın kapital elementidir, mənfəət vergisi isə vergi öhdəliyi yaratdığına görə balansın öhdəlik elementi kimi çıxış edir. Deməli, hazırlanmış sınaq balansında mütləq dəyişikliklər olacaqdır. Bu dəyişikliklər, yəni düzəlişlər maliyyə hesabatları hazırlandıqdan sonra düzəliş ikili yazılışlar verilməklə həyata keçirilir.

Hesabat ilinin sonuna sınaq balansı hazır olduqdan sonra maliyyə hesabatlarının hazırlanması mərhələsi başlayır. Maliyyə hesabatlarına əsasən aşağıdakılar aiddir:

1. Mühasibat balansı
2. Mənfəət və zərər haqqında hesabat
3. Kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat
4. Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat
5. İzahlı qeydlər

Mühasib hazırladığı sınaq balansını əsasən ilk olaraq mənfəət və zərər haqqında hesabatı tərtib etməlidir. Çünki ilkin hazırlanmış sınaq balansında məlumat olmayan xalis (bölüşdürülməmiş) mənfəət və mənfəət vergisi göstəricilərinə ilk olaraq məlumat olmalıdır ki, tapılan bu göstəricilər Mühasibat balansında müvafiq xanalarla köçürülsün.

Hörmətli oxucular, qəzetin əvvəlki saylarındakı izahlarımızda qeyd etdiyimiz kimi, sizə təqdim olunan misallar sadə xarakter daşıyır və bu misalda vergi və mühasibat məqsədləri baxımından fərqli məsələlərə toxunulmamışdır. Fərz edək ki, bizim misalda gəlir və xərclərin hamısı həm uçot məqsədləri, həm də vergi məqsədləri üçün qəbul ediləndir və hər hansı müvafəqəti və ya daimi fərqlər yaranmamışdır. Belə

halda mənfəət və zərər haqqında göstəricisi həmin pərakənə ticarət hesabata aşağıdakı kimi olacaqdır: obyektinin Vergi Məcəlləsinə uy-

**PƏRAKƏNƏ TİCARƏT OBYEKTİ**  
Mənfəət və zərər haqqında hesabat  
«31» yanvar 2014-cü il tarixinə  
(manatla)

Bölmün, məd-dənin №-si	Göstəricilər	Qeydlər	31.01. 2014	31.12. 2013
60	Əsas əməliyyat gəliri		383400	
70	Satışın maya dəyəri		(273350)	
	<b>Ümumi mənfəət</b>		<b>110050</b>	
61	Sair əməliyyat gəlirləri			
71	Kommersiya xərcləri		(35560)	
72	İnzibati xərclər		(15110)	
73	Sair əməliyyat xərcləri			
62 və 74	Fəaliyyətin dayandırılmasından mənfəətlər (zərərlər)			
	<b>Əməliyyat mənfəəti (zərəri)</b>		<b>59380</b>	
63 və 75	Maliyyə mənfəəti (zərəri)		(12660)	
81	Asılı və birgə müəssisələrin mənfəətlərində (zərərlərində) pay			
	<b>Vergilənmədən əvvəl mənfəət (zərəri)</b>		<b>46720</b>	
90	Mənfəət vergisi		9344	
64 və 76	Adi fəaliyyətdən mənfəət (zərəri)			
80	<b>Hesabat dövrünün xalis mənfəəti (zərəri)</b>		<b>37376</b>	
	Hər bir səhmin mənfəəti			
	Qatılmış hər bir səhmin mənfəəti			

Cədvəldən görüldüyü kimi Sınaq balansında məlumat olmayan iki göstərici mənfəət və zərər haqqında hesabat hazırlandıqdan sonra məlumat oldu. Bu hesabatdan məlumat olan 9344 manat mənfəət vergisinin məbləği və 37376 manat xalis mənfəətin məbləği mühasibat balansına köçürülməkdir. Hesabatın «qeydlər» hissəsinin göstəriciləri qəzetin gələcək saylarında izahlı şəkildə verilməkdir.

Bu hesabatda vergilənmədən əvvəl mənfəət (zərəri) göstəricisi hesabatın daxilində riyazi hesablamalar (toplama və çıxma) nəticəsində müəyyən edilir. Hesabatın mənfəət vergisi göstəricisi isə vergilənmədən əvvəl mənfəətin (yəni uçot mənfəətinin) məbləğinə (46720 manata) 20 % tətbiq olunmaqla tapılır. Lakin tapılan mənfəət vergisi (məsələn, bizim misalda 9344 manat)

ğün olaraq tərtib olunan mənfəət vergisinin bəyannaməsində əks etdirilən hesablənmiş mənfəət vergisi göstəricisindən fərqli ola bilər. Bu o halda ola bilər ki, mühasibat uçotu ilə vergi uçotu arasında müfəqqəti və ya daimi fərqlər olsun. Deməli, hesabatda göstərilən mənfəət vergisi göstəricisi vergi öhdəliyini tam əks etdirməyə bilər, mənfəət vergisi üzrə real öhdəlik Vergi Məcəlləsinə uyğun olaraq tərtib olunan mənfəət vergisinin bəyannaməsində əks etdirilən göstəricidir. İki mənfəət vergisi göstəricisi arasında fərq yaranarsa, bu fərq təxirə salınmış vergi aktiv və ya öhdəliyi kimi mühasibat balansında ayrıca göstərilir. Yuxarıda qeyd edildi ki, bizim misalda hər hansı fərq nəzərdə tutulmamışdır.

Davamı növbəti sayımızda

vergi təqvim						
APREL						
I	II	III	IV	V	VI	VII
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30				

**Qeyd:** Verginin ödənilmə və bəyannamənin verilmə müddətinin sonuncu günü təqvimdə göy rənglə seçilmişdir. Həmin gün istirahət və ya bayram gününə düşdüüyü halda, növbəti iş gününə keçirilmişdir.

### Ödənilən vergi:

- 15 aprel - «(1) və (2)».  
21 aprel - «(1-1)», «3», «4», «8», «9», «10.1», «10.2», «10.3» və «11».

«1» - **Gəlir vergisi:** Gəlir vergisi üzrə hesabat dövrü təqvim ilidir. Azərbaycan Respublikasında daimi nümayəndəliyi olan, vergiyə cəlb olunan gəliri Azərbaycan mənbəyindən olan və bu gəlirdən ödəmə yerində vergi tutulmayan qeyri-rezidentlər, ödəmə mənbəyində vergiyə cəlb olunması nəzərdə tutulmayan (tutulması mümkün olmayan) gəlirləri olan fiziki şəxslər, yaxud Azərbaycan Respublikasının hüduqlarından kənarında gəlir, o cümlədən royaltidən gəlir əldə edən rezident fiziki şəxslər hesabata ilindən sonrakı ilin mart ayının 31-dən gec olmayaraq vergi orqanlarına bəyannamə verir və həmin vaxtdək illik gəlir üzrə son hesablamaya aparmaqla (carı ödəmələr nəzərə alınmaqla) gəlir vergisini dövlət büdcəsinə ödəyir.

«2» - **Mənfəət vergisi:** Mənfəət vergisi üzrə hesabat dövrü təqvim ilidir. Mənfəət vergisinin ödəyicisi hesab edilən rezident müəssisələr, habelə Azərbaycan Respublikasında daimi nümayəndəliyi olan, vergiyə cəlb olunan gəliri Azərbaycan mənbəyindən olan və bu gəlirdən ödəmə yerində vergi tutulmayan qeyri-rezidentlər hesabata ilindən sonrakı ilin mart ayının 31-dən gec olmayaraq son hesablamaya aparmaqla (carı ödəmələr nəzərə alınmaqla) vergini ödəyir və qeydiyyatda olduğu vergi orqanına bəyannamə təqdim edir.

Bələdiyyə mülkiyyəti olan müəssisələrin mənfəət vergisini yerli büdcəyə (bələdiyyə büdcəsinə), digər müəs-

sisələr isə dövlət büdcəsinə ödəyirlər.

«(1) və (2)» - **Gəlir və mənfəət vergisi:** Gəlir və mənfəət vergisi üzrə hesabat dövrü təqvim ilidir. Hüquqi şəxslər və fərdi sahibkarlar rüb qurtarıqdan sonra 15 gündən gec olmayaraq cari ödəmələri dövlət büdcəsinə ödəməlidirlər. Bələdiyyə mülkiyyətində olan müəssisə və təşkilatlar mənfəət vergisini yerli büdcəyə (bələdiyyə büdcəsinə) ödəyirlər. Cari vergi ödəmələri vergi illi üçün vergi ödəyicisindən tutulan verginin məbləğinə aid edilir.

Vergi ödəyicisi il ərzində cari vergi ödəmələrinin məbləğini öz seçiminə əsasən aşağıda göstərilən iki mümkün metoddan birinə uyğun müəyyən edə bilər.

**Birinci metod:** Hər rüb üçün cari ödəmələrinin məbləği əvvəlki vergi illində hesablanmış verginin 1/4 hissəsi məbləğində müəyyən edilir.

**İkinci metod:** Cari rübdeki gəlirin məbləğini keçən ilin ümumi gəlirində (gəlirdən çıxılan məbləğlər nəzərə alınmadan) verginin xüsusi çəkisini göstərən əmsala vurmaqla müəyyən edilir.

Bu zaman vergi ödəyicisi il ərzində cari vergi ödəmələrinin məbləğini müəyyən etməyən yuxarıdakı iki mümkün metodundan birini seçir və hər il aprel ayının 15-dən gec olmayaraq bu barədə vergi orqanına məlumat verir. Vergi ödəyicisi cari vergi ödəmələrinin məbləğini müəyyən etməyə üçün tətbiq etdiyi metod barədə məlumat vermədiyi halda, vergi orqanı birinci me-

todu tətbiq edir.

Vergi ödəyicisi cari vergi ödəmələrinin məbləğini müəyyən etməyə üçün ikinci metodu seçdiyi halda, hər rüb başa çatdıqdan sonra 15 gün ərzində mənfəətdən və ya gəlirdən hesablanmış cari vergi məbləği barədə vergi orqanına arayış təqdim etməlidir, əks halda, vergi orqanı birinci metodu tətbiq edir.

Əvvəlki vergi illində fəaliyyəti olmayan və növbəti vergi illində fəaliyyət göstərən, habelə yeni yaradılmış və fəaliyyət göstərən vergi ödəyiciləri mənfəət və ya gəlir vergisi üzrə cari vergi ödəmələrinin təqvim ili ərzində rübər üzrə artan yekunla hesablamalı, cari vergi ödəmələrinin məbləği mənfəətdən və ya gəlirdən verginin məbləğinin 75 faizindən az olmamalı, rüb başa çatdıqdan sonra 15 gün ərzində cari vergi ödəmələrini aparmalı və rüb ərzində mənfəətdən və ya gəlirdən hesablanmış cari vergi məbləği barədə vergi orqanına arayış təqdim etməlidir.

«(1-1)» - **Gəlir vergisi (xüsusi notariyular üzrə):** Xüsusi notariyuların gəlir vergisi üzrə hesabat dövrü rübüdür. Xüsusi notariyular tərəfindən hər ay ərzində aparılan notariat hərəkətlərinə, habelə notariat hərəkətləri ilə əlaqədar göstərilən xidmətlərə görə alınan haqlardan (xərclər nəzərə alınmadan) 10 faiz dərəcə ilə gəlir vergisi hesablanmalı, hesablanmış vergi məbləği isə növbəti ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə ödənilməlidir. Xüsusi notariyular tərəfindən aparılan notariat hərəkətləri, habelə notariat hərəkətləri ilə əlaqədar göstərilən xidmətlərə görə alınan haqlardan (xərclər nəzərə alınmadan) hesablanan gəlir vergisi barədə «Xüsusi notariyuların gəlir vergisi bəyannaməsi» hər rüb başa çatdıqdan sonra növbəti ayın 20-dən gec olmayaraq vergi orqanına təqdim edilməlidir.

«3» - **Əlavə dəyər vergisi:** ƏDV üzrə hesabat dövrü təqvim ayı sayılır. ƏDV ödəyən vergi ödəyicisi ƏDV-nin bəyannaməsini hər hesabat dövrü üçün hesabat dövründən sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq qeydiyyatda olduğu vergi orqanına verir və vergini dövlət büdcəsinə ödəyir.

«4» - **Aksiz vergisi:** Aksizlər üzrə hesabat dövrü təqvim ayıdır. Aksizli mallar istehsal etdikdəki hər hesabat dövrü üçün vergi tutulan əməliyyatlar üzrə aksizlər hesabata dövründən sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət

büdcəsinə ödənilməli və vergi orqanına bəyannamə verilməlidir.

«5» - **Əmlak vergisi:** Müəssisənin əmlak vergisi üçün hesabat dövrü təqvim ili sayılır. Əmlak vergisinin ödəyicisi olan müəssisə əmlak vergisinin illik bəyannaməsini hesabat ilindən sonrakı ilin mart ayının 31-dən gec olmayaraq vergi orqanına verir və vergini həmin müddədə tədək son hesablamaya aparmaqla (carı ödəmələr nəzərə alınmaqla) dövlət büdcəsinə ödəyir.

«7» - **Yol vergisi:** Müəssisənin yol vergisi üçün hesabat dövrü təqvim ili sayılır. Azərbaycan Respublikasının ərazisində təqvim ilinin sonu vəziyyətinə mülkiyyətində və ya istifadəsində avtonəqliyyat vasitələri olan hüquqi şəxslər yol vergisinin illik bəyannaməsini hesabat ilindən sonrakı ilin mart ayının 31-dən gec olmayaraq vergi orqanına təqdim edir və həmin müddədə tədək hesablanmış vergini dövlət büdcəsinə ödəyir.

«8» - **Mədən vergisi:** Mədən vergisi üzrə hesabat dövrü təqvim ayı sayılır. Mədən vergisinin ödəyicisi hesabat ayı üçün faydalı qazıntıların çıxarıldığı aydan sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq vergini ödəyir və bəyannamə verir. Yerli əhəmiyyətli tikinti materialları üzrə mədən vergisi yerli (bələdiyyə) büdcəyə ödənilir və bələdiyyələrə mədən vergisinin bəyannaməsi verilir. Yerli əhəmiyyətli tikinti materiallarına kərcik-kiramit gilləri, tikinti qumları, çınqıl xammalı aid edilir.

«9» - **Sadələşdirilmiş vergi:** Sadələşdirilmiş vergi üzrə hesabat dövrü rübüdür. Sadələşdirilmiş verginin ödəyicisi olan şəxs hesabat rübündən sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq ödənməli olan verginin məbləği haqqında vergi orqanına bəyannamə verir və həmin müddədə vergini dövlət büdcəsinə ödəyir.

«10.1» - **Muzdlu işlə əlaqədar ödəmə mənbəyində tutulan vergi:** Muzdlu işlə əlaqədar ödəmə mənbəyində vergi tutan ƏDV və sadələşdirilmiş vergi ödəyicilərinin bu ödəmələr üzrə hesabat dövrü vergi illi, digər vergi ödəyicilərinin hesabat dövrü isə rübüdür. Muzdlu işləyən fiziki şəxslərə ödəmələr verən hüquqi şəxslər və fərdi sahibkarlar muzdlu işləyən fiziki şəxslərin hesablanmış aylıq gəlirinə gəlir vergisinin hesablamalı və hesablanmış məbləği növbəti ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə ödəməlidirlər. Muzdlu işlə əlaqədar ödəmə mənbəyində tutulan vergi-

lər barədə bəyannaməni ƏDV və sadələşdirilmiş verginin ödəyiciləri hesabat ilindən sonrakı ilin yanvar ayının 31-dən gec olmayaraq, digərləri isə hesabat rübü başa çatdıqdan sonra növbəti ayın 20-dən gec olmayaraq vergi orqanına təqdim etməlidirlər.

«10.2» - **Sığortla müqaviləsinə vaxtdan əvvəl xitam verildikdə ödəmə mənbəyində tutulan vergi:** Hayatın yığım sığortası və pensiya sığortası üzrə bağlanmış sığortla müqaviləsinə vaxtdan əvvəl xitam verildikdə, aparılan ödəmələrdən ödəmə mənbəyində tutulan verginin hesabat dövrü rübüdür.

Hayatın yığım sığortası və pensiya sığortası üzrə bağlanmış sığortla müqaviləsinə vaxtdan əvvəl xitam verildikdə, sığortla haqları ödəyən sığortaçılar fiziki şəxslərin hesablanmış aylıq gəlirinə gəlir vergisi hesablamalı və hesablanmış vergini növbəti ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə ödəməli və gəlirin ödənilməyi rübün sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq bəyannaməni vergi orqanına təqdim etməlidirlər.

«10.3» - **Ödəmə mənbəyində tutulan digər vergilər:** ƏDV və sadələşdirilmiş verginin ödəyicilərinin muzdlu işlə əlaqədar aparılan ödəmələri istisna olmaqla, ödəmə mənbəyində tutulan digər vergilər üzrə hesabat dövrü rübüdür.

Hüquqi şəxslər və fərdi sahibkarlar qeyri-dövlət pensiyaları və ödəmə mənbəyində vergiyə cəlb olunmalı digər ödəmələri verərək bu gəlirlərdən vergini tutmalı, tutulmuş məbləği gəlirin ödənilməyi rübün sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə köçürməli və həmin müddədə də bəyannaməni vergi orqanına təqdim etməlidirlər.

«11» - **Dövlət rüsumu:** Dövlət rüsumu üzrə hesabat dövrü rübüdür. Notariat hərəkətlərinə görə dövlət rüsumu notariyular tərəfindən qəbul edilərkə iki bank günü ərzində, Azərbaycan Respublikasının xarici ölkələrdəki diplomatik nümayəndəliklərində aparılan konsul əməliyyatları üçün alınan dövlət rüsumu bir ay ərzində, digər dövlət rüsumları isə tutulduqdan sonra bir bank günü ərzində dövlət büdcəsinə köçürülür.

«Dövlət rüsumu haqqında» Qanunda nəzərdə tutulmuş dövlət rüsumunu tutan şəxslər hesabat rübündən sonrakı ayın 20-dək dövlət rüsumunun tutulması barədə hesabatları vergi orqanına təqdim etməlidirlər.

## beynəlxalq panoram

## İtaliyada gəlirləri az olan şəxslərdən tutulan vergi azaldılacaq

Baş nazir Matteo Renzi bildirib ki, hökumət ildə 8 min avrodan 26 min avroyadək qazanan 10 milyon italyalı üçün gəlir vergisini azaltmağı qərara alıb və bu, əsasən, büdcə xərclərinin tədricən azaldılması hesabına maliyyələşdiriləcək.

Bildirilib ki, vergilərin azaldılması onsuz da kifayət qədər pul ödəməyən, kiçik gəlirlər əldə edən insanlara və fərdi məşğul şəxslərə aid ediləcək.

Baş nazir təfərrüatını bildirmədən demişdir ki, F-35 qırcı təyyarə proqramının ixtisarı bu azalmanın maliyyələşdirilməsinə kömək etmək üçün 150 milyon avro vəsait gətirə bilər. Hazırda İtaliya dəyəri 12 mlrd. avro olan 90 belə təyyarə sifariş etmək niyyətindədir.



## Xarici ölkələrin təcrübəsi:

## Türkiyə Respublikasının vergi sistemi: mənfəət vergisi

**Amortizasiya məbləğləri:** Ölkənin qanunlarına əsasən, maddi və qeyri-maddi əsas vəsaitlərin amortizasiyasına icazə verilir. Müəssisələr amortizasiya olunan əsas vəsaitlərinin, bina və torpaqların qalıq dəyərini inflyasiya nəzərə alınmaqla qiymətləndirməli və bu yeni dəyərlərə uyğun amortizasiya hesablamalıdır. Becərilməyən torpaq isə amortizasiya oluna bilməz.

Amortizasiya iki metodla: düz xətt və azalan qalıq metodları ilə hesablanı bilər. Mədənlərin amortizasiyası və fəvqəladə köhnəmələr zamanı xüsusi qaydalar tətbiq edilir. Qalıq dəyəri az olan aktivlərin qalıq dəyəri birbaşa xərcə salına bilər. Düz xətt metodu ilə amortizasiya zamanı dərəcələr Maliyyə Nazirliyi tərəfindən qurğulara, binalara və kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqlara 2-10% arasında, maşın və avadanlıqlara 6,66-50% arasında müəyyən edilir.

Vergi ödəyicisi amortizasiya dövrünü seçə bilməz: məsələn, nazirlik 10% dərəcə müəyyən edərsə, aktiv 10 ilin sonunda silinə bilər. Amortizasiyanın düz xətt metodu ilə fəaliyyətə başlayan vergi ödəyiciləri növbəti illərdə azalan qalıq metoduna keçə bilməzlər. 1 yanvar 2004-cü ildən əvvəl alınmış aktivlər əvvəlki qaydalarla amortizasiya olunur. Bu zaman vergi ödəyicisi 20%-ə qədər dərəcəni özü təyin edir, torpaq və binalara və 20%-dən artıq dərəcə tətbiq ediləli obyektlərə dərəcələr nazirlik tərəfindən müəyyən edilir.

Azalan qalıq metodu ilə amortizasiya zamanı vergi ödəyicisi düz xətt metodundan iki dəfə artıq dərəcə tətbiq edə bilər. Dərəcənin yuxarı həddi isə 50%-dir. Azalan qalıq metodu ilə amortizasiya dövrü düz xətt metodu ilə amortizasiya zamanı tətbiq edilən illərin sayına bərabərdir. Sonuncu ildə qalan dəyər tam silinir. İlk olaraq azalan qalıq metodu seçmiş vergi ödəyicisi sonradan düz xətt metoduna keçə bilər. Bu halda, qalıq dəyəri qalan illərin sayına bölünərək hər il bərabər məbləğlərlə amortizasiya edilir. Müəllif hüquqları, patentlər və ticarət nişanları kimi qeyri-maddi aktivlər ümumi qaydada amortizasiya edilir. Bu cür aktivlərin düz xətt metodu ilə amortizasiya dərəcəsi 6,66%-dir. «Qudvil» (müəssisənin reputasiyası - bazar dəyəri ilə balans üzrə xalis aktivlərinin

dəyəri arasındakı fərq) 5 il ərzində bərabər hissələrlə amortizasiya edilir.

**Zərərin keçirilməsi:** Vergi dövrünün sonu və əvvəlinə xalis aktivlərin dəyəri arasında istənilən mənfəət qalıq zərəri hesab edilir.

Zərəri vergi tutulan gəlirin müəyyən edilməsi zamanı çıxılır. Vergidən azad olunan fəaliyyətdən zərəri vergiyə cəlb edilən fəaliyyətdən gəlir hesabına çıxıla bilməz. Xalis əməliyyat zərərləri növbəti 5 il müddətində gələcək dövrə keçirilə bilər. Zərəri ilk mümkün ilin gəliri ilə əhatə edilməlidir. Zərəri əvvəlki dövrlərə yalnız müəssisənin ləğv edildiyi zaman keçirilə bilər.

**Ödəmə mənbəyində vergilər:**

Rezident müəssisələr tərəfindən digər rezident müəssisələrə ödənilən dividendlər ödəmə mənbəyində vergiyə cəlb olunmur. Qeyd edilməlidir ki, bu cür divi-

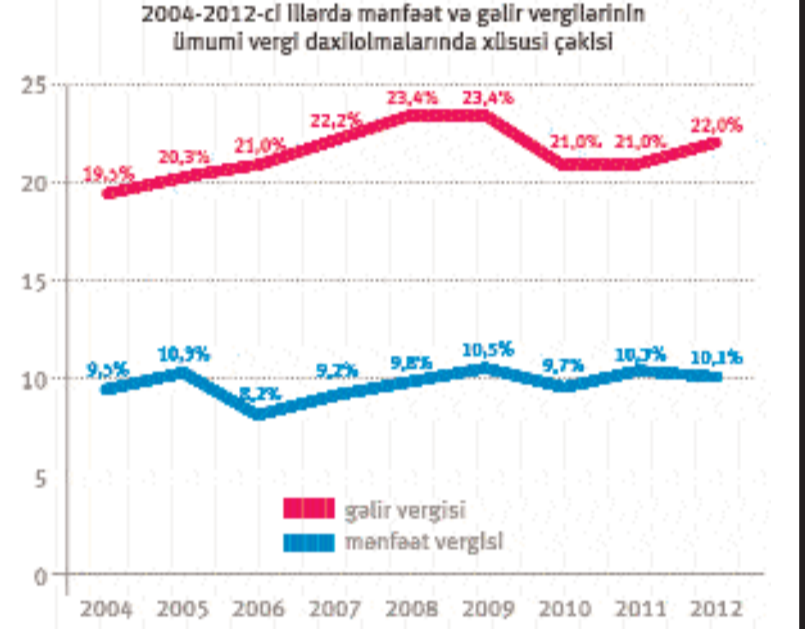
obliqasiyaları ilə bağlı geriyyə satılma (repo) müqaviləsi üzrə əməliyyatlardan əldə olunan gəlirləri 15% dərəcə tətbiq edilir.

Obliqasiyalardan əldə olunan faiz gəliri rezident müəssisələrə birbaşa obliqasiyaları buraxan müəssisələr tərəfindən ödənilir (yəni bank və ya vasitəçi qurum vasitəsilə ödənilməsə), belə faiz gəliri ödəmə mənbəyində 10% dərəcə ilə vergiyə cəlb olunur.

29 dekabr 2010-cü ildən rezident müəssisələrin digər rezident müəssisələrin xaricdə buraxdığı obliqasiyalardan aldığı faiz gəlirləri, belə obliqasiyaların ödəmə müddətindən asılı olaraq, ödəmə mənbəyində müxtəlif dərəcələrlə vergiyə cəlb olunur.

2 yanvar 2013-cü ildən aşağıdakılardan faiz gəlirləri:

- depozit hesabları (rezident banklar arasında ödənilən faizlərdən başqa);



dendləri qəbul edən müəssisə həmin dividendlər üzrə mənfəət vergisindən azaddır (iştirak azadolması).

Ödəmə mənbəyində rezident müəssisələrə ödənilən faizlərə tətbiq edilən verginin dərəcələri aşağıdakılardır:

0 (sıfır) dərəcə tətbiq edilir:

- 1 yanvar 2006-cı ilə qədər buraxılmış Türkiyə dövlət istiqrazları və obliqasiyalarına görə ödənilən faizlər;
- 1 yanvar 2006-cı ilə və ya bu tarixdən sonra buraxılmış Türkiyə dövlət istiqrazları və obliqasiyalarına (xaricdə buraxılmışlar daxil olmaqla) görə faizlər;
- müəssisələr tərəfindən buraxılmış istiqraz və obliqasiyalar (banklar və ya vasitəçi institutların vasitəçiliyi ilə alındıqda).

Türkiyə dövlət istiqrazları və

- faizsiz borclardan qazanan mənfəət payları;

• mənfəət/zərəri ortaqlığı şəhadətnamələri üzrə alınan mənfəət payları bu hesabların ödəmə müddətindən asılı olaraq, ödəmə mənbəyində müxtəlif dərəcələrlə vergiyə cəlb edilir.

Rezident müəssisə ödəmə mənbəyində tutulmuş verginin məbləğini yekun mənfəət vergisi öhdəliyindən çıxır. Rezident müəssisələrə ödənilən royalti ödəmə mənbəyində vergiyə cəlb edilmir. Rezident müəssisələrə bir ildən artıq müddətə davam edən tikinti və təmir layihələri üzrə olunan dövrü ödənişlər 3% dərəcə ilə ödəmə mənbəyində vergiyə cəlb edilir. Ödəmə mənbəyində tutulmuş vergi yekun mənfəət vergisi öhdəliyindən çıxılır.

Rubrikanı Vergi siyasəti və strateji araşdırmalar Baş İdarəsi aparır

## Rusiyada fiziki şəxslərin əmlak vergisi ləğv olunacaq

Fiziki şəxslərin daşınmaz əmlakına yeni vergi tətbiq olunduqdan sonra federal güzəştlərdən istifadə edənlərin güzəştləri məhdudlaşdırılacaq.

Onlar vergi ödəməkdən azad olma üç kateqoriyaya bölünmüş əsaslı kapital qoyuluşları obyektlərinin yalnız biri üzrə - mənzillər, bağ sahələrində yerləşən yaşayış evi, vətəndaşın mülkiyyətində olub sahibkarlıq fəaliyyəti üçün istifadə edilməyən qeyri-yaşayış sahələrindən biri üzrə güzəşt əldə edə bilərlər. Başqa sözlə, güzəştlər yalnız bir obyektə şamil ediləcək. Təqəüdçünün 5 mənzili varsa, bunlardan yalnız birinə vergi güzəştləri tətbiq ediləcək. Digər obyektlərdən isə vergi baş-

qa vətəndaşlardan tutulduğu qaydada alınacaq.

Bu məlumat Maliyyə Nazirliyinin saytında 2015-ci il və 2016-2017-ci illərdə vergi siyasətinin əsas istiqamətlərinin layihəsi barədə məlumatda verilib. Federal Vergi Xidmətindən alınan izahata fiziki şəxslərin əmlakına tətbiq ediləcək verginin 1 yanvar 2015-ci ildən qüvvəyə minəcəyi bildirilir.

Qüvvədə olan əmlak vergisi isə hələ 4 il, yəni 2019-cu ilədək tətbiq olunacaq. Bu müddət köhnə verginin hər bir ərazi vahidində qəbul ediləcək qanunlarla mərhələlərlə ləğvinə imkan yaradılması üçün verilir.

Bu verginin obyektləri fiziki şəxs olan vətəndaşların mülkiyyətindəki, müvafiq hüquqları

qeydiyyatdan keçmiş mənzillər, bağ evləri, binalar, tikililər və qurğular, habelə vahid əmlak kompleksləri olacaq. Bu əmlak kompleksləri bina yerləşən torpaq sahələri, binalar toplusu, yaxud binalar toplusu ilə birgə torpaq sahələri ola bilər.

Daşınmaz əmlak vergisinin dərəcələri bələdiyyələr tərəfindən, Vergi Məcəlləsində müəyyən edilən məhdudiyyətlər hüquqlarında təyin olunacaq. Bu məhdudiyyətlər mənzillər, bağ sahələrində yerləşən yaşayış binaları, tikintisi başa çatdırılmamış yaşayış binaları, yaşayış təyinatlı vahid daşınmaz əmlak kompleksləri, qarajlar və maşın yerləri üçün 0,1%, qalan daşınmaz əmlak obyektləri üçün 0,5% həcmindədir.



## Yuxarıdan aşağı:

1. Feodal torpaq münasibətlərinin təzahürü olan iyerarxiya pilləsi; 2. Yaşına görə boyu balaca olan insanlara deyilir; 3. Müsəlman dünyasında Məhəmməd peyğəmbərin nəslindən olub onun nəvəsi Hüseynlə bağlı adamların fəxri təxəllüsü; 4. İriformatlı reklam xarakterli çap məhsulu; 5. Musiqi termini. Majorun əksi; 6. Azərbaycan teatrsevərləri arasında «qaynana» kimi sevilən görkəmli satira ustasının adı; 9. Mərkəzi Afrikada dövlət və çay; 13. Stolüstü oyun; 15. Qan dövranının çatışmazlığı nəticəsində yaranan ciddi ürək xəstəliyi; 16. Birja dinamikasının göstəricisi; 17. Afrikanın şimalında, Asiyanın qərbində, Atlantik okeanının şərqində yerləşən qitə; 18. Yer kü-

rəsi və digər nəhəng səma cismlərinin səthi üzərində bir neçə səbəbdən yaranan relyef forması; 20. 2000-ci illərdə Londonda yaranmış musiqi janrı; 21. It cinsi.

## Soldan sağa:

1. İkitətkərli nəqliyyat vasitəsi; 5. Mühərrik, yük maşını və avtobusların istehsalı ilə məşhurlaşmış alman maşınqayırma şirkəti; 7. «Bizim Cəbiş müəllim» filminin baş qəhrəmanının obrazını canlandıran aktyorun adı; 8. Rusiyanın Altay vilayətindən keçən çay; 10. Cənubi Asiya, Afrika və tropik Amerikada geniş yayılmış pulcuqlular dəstəsinə aid heyvan fəsiləsinin nümayəndəsi; 11. Oksigen almaq imkanı

olmadıqda enerjini fosforilirlənmiş substrat nəticəsində alan orqanizm; 12. Açıq dənizdə və ya okeanda dayaz laqunamı əhatə edən alçaq mərcan adası; 14. Məhvolla həddində olan pişiklər fəsiləsinin qar bəbirli cinsinə aid heyvan növü; 19. Pozitiv sözünün antonimi; 21. Allahın varlığını inkar edən şəxs; 22. Alkanlar sinfinə daxil olan üzvi birləşmə (C<sub>2</sub>H<sub>6</sub>); 23. 1880-ci ildə perfokartla (disketin ilkin forması) işləyən elektromexanik kompüter ixtira etmiş alman əsilli amerikalı statistikaçı və mühəndisin soyadı; 24. Qara dənizdə yaşayan balıq növü; 25. Qədim Romada tamaşaçıları öyləndirmək üçün vəhşi heyvanlarla və ya cinayətkarlarla ölüncəyə qədər vuruşan döyüşçü.

Tərtib etdi: Rafael

Qəzetimizin ötən nömrəsində getmiş krossvordun cavabları:

**Yuxarıdan aşağı:** 1. Ramiz (Quliyev); 2. Tısağa; 3. İna; 4. Telman (Hacıyev); 6. Tivist; 7. Axilles; 8. Ontario; 13. Limonad; 14. Qaleni; 16. Nyuport; 17. Linkor; 19. Yəmən; 21. Quşar; 22. Reyd.

**Soldan sağa:** 1. Rotmistr; 5. Etna; 9. Mistr; 10. Nəimi; 11. Znak; 12. Tarantul; 14. Qrafın; 15. Biznes; 18. Leykosit; 20. Tunq; 23. Nimfa; 24. Kseroks; 25. Tunc; 26. Kreditor.

## idman

## «Synergy Baku»nun Fransada möhtəşəm uğuru

Fransada Beynəlxalq Velosipedçilər İttifaqının (UCI) 2.2 kateqoriyalı «Tour de Bretagne» yürüşünün 4-cü mərhələsi «Synergy Baku» üçün möhtəşəm nailiyyətlə yadda qalıb.

22 komandanın mübarizə apardığı yarışın 189 km-lik bölümü komandamızın üzvü Markus Eybeğin parlaq qələbəsi ilə əlamətdar olub. Təmsilçimiz məsafəni 4 saat 53 dəqiqə 30 saniyəyə başa vurmaqla bütün rəqiblərini qabaqlayıb və finişini birinci keçib. Bu nəticə Eybeğin ümumi sıralanmada irəliləməsinə də şərait yaradıb. Hazırda velosipedçimiz 4 mərhələnin ye-



kununa əsasən 7-ci yerdədir. 5-ci mərhələdə iştirakçılar 169,9 km məsafə qət edəcəklər. Qeyd edək ki, Markus Eybeğin mayın 7-11-də keçiriləcək «Tour de Azerbaïdjan-2014» veloyürüşündə də çıxış edəcək.

## «Avropa Oyunları 2015»in təqdimatı keçirilib

Aprelin 28-də «JW Marriott Absheron Baku» mehmanxanasında Beynəlxalq İdman Mətbuatı Assosiasiyasının 77-ci konqresi çərçivəsində 2015-ci ildə Azərbaycanda təşkil olunacaq birinci Avropa Oyunlarının təqdimatı keçirilmişdir.

Tədbirdə Oyunlara hazırlıqla bağlı məlumat verilmişdir. Qeyd olunmuşdur ki, yarışda 6 min idmançı 239 dəst medal uğrunda mübarizə

aparacaqdır. Ümumilikdə 19 idman növü üzrə keçiriləcək yarışlarda 8 idman növü 2016-cı ildə Rio de Jeneyroda təşkil olunacaq Yay Olimpiya Oyunlarına lisenziya verəcəkdir. Azərbaycan idmançılarının Olimpiya Oyunlarında qazandıqları nailiyyətlərdən söz açan natıqlar birinci Avropa Oyunlarının keçiriləcəyi idman obyektləri barədə məlumat vermişlər.

Sonra Azərbaycanın turizm potensialından bəhs edən videoçarx nümayiş olunmuşdur.

## «Araz» UEFA Kuboku yarışlarında üçüncü olmuşdur

Aprelin 26-da «Sərhədcı» İdman Olimpiya Mərkəzində futbol üzrə UEFA kuboku yarışlarının final mərhələsinin oyunları keçirilmişdir.

İlk görüşünü İspaniyanın dünyaca məşhur «Barselona» komandasına qarşı keçirən Naxçıvanın «Araz» klubu yalnız oyunsonrası «penalti»lərlə rəqibinə uduzmuş-



dur. Digər görüşdə isə Rusiyanın «Dinamo» komandası Qazaxıstanın

«Kayrat» kollektivini 2:1 hesabı ilə məğlub etmişdir.

Beləliklə, bürünc medal uğrunda «Kayrat»la qarşılaşan «Araz» ötən ilki kubokun sahibinə 6:4 hesabı ilə qalib gələrək, tarixində ilk dəfə UEFA kubokunun bürünc medalını qazanmışdır. Finalda «Dinamo»nu məğlub edən «Barselona» (5:2) isə kuboku başı üzərinə qaldırılmışdır.

## Azərbaycanlı grossmeyster dünya çempionunu məğlubiyətə uğradıb

Şəmkirdə Vüqar Həşimovun xatirəsinə həsr edilmiş şahmat turnirinin beşinci turunda «A» qrupunda norveçli Maqnus Karlsen azərbaycanlı grossmeyster Teymur Rəcəbova uduzmuşdur. Qarşılaşmanın 51-ci gedində «ağ bayraq» qaldıran dünya çempionu turnirdə ilk məğlubiyətlə üzləşmişdir.

Turnirin 6-cı turunda Şəhriyar Məmmədov qalib gələn Maqnus Karlsen Teymur Rəcəbovun rusiyalı Sergey Karyakinlə heç-heç etməsindən yararlanaraq azərbaycanlı həmkarı ilə hesabı bərabərləşdirməyə nail olmuşdur: 3,5 - 3,5 xal.

7-ci turda iki Azərbaycan grossmeysteri - Şəhriyar Məmmədov və Teymur Rəcəbov arasındakı görüş sülhlə bitmişdir. Bu nəticədən



maksimum yararlanacaq norveçli grossmeyster ABŞ şahmatçısı Hikaru Nakamura üzərində qələbə çalaraq yenidən liderliyi ələ keçirmişdir.

Gərgin və yüksək idman müba-

rizəsi şəraitində keçən «Shamkir Chess-2014»ün sonuncu turunda Teymur Rəcəbovla Maqnus Karlsen arasında keçiriləcək oyundan sonra qalibin adı müəyyənləşəcək.

## mozaika

## Baş ağrısından əziyyət çəkirsinizsə...

Bundan qurtulmaq üçün müxtəlif üsullar və dərmanlar təklif olunur. Bizim təklif etdiyimiz isə baş ağrısına dərmansız çarə etməyin yollarıdır:

- Uzun müddət ac qalmaqla qan şəkərinin düşməsinə səbəb olur. Müntəzəm və balanslı şəkildə qidalanmaq lazımdır. Bol maqnezium baş ağrılarının qarşısını ala bilər. Çox yağlı və şəkərlili qida baş ağrısını kəskinləşdirir. Qədrində qəhvə içmək ağrıları yüngülləşdirir, çünki kofein qan dövranını tənzimləyir.
- Səhər yuxudan baş ağrısı ilə oyanırsınızsa, bu, diş və çənə ilə əlaqədar probleminizin olduğunu göstərir. Ağız və diş sağlamlığı baş ağrısının qarşısını ala bilər.
- Bütün gün masa arxasında və ya kompüter qarşısında oturan adam-

larda bel, xüsusilə boyun ağrıları baş ağrılarının səbəbi ola bilər. Bu halda saçqurudandan istifadə etməyin: feni qızdırıb boynunuzdan çiyinlərinizə dairə şəklində bir neçə dəqiqə masaj edin.

- Az yatmaq kimi çox yatmaq da baş ağrısına səbəb olur. Yuxu rejiminizə əməl edin və bunu həftə sonlarında pozmayın.
- Kitab oxuyarkən baş ağrısı yaranırsa və ya bəzən oxumağa çətinlik çəkirsinizsə, bu, gözlə bağlı ola bilər.
- Stress orqanizmdə dəyişikliklərə səbəb olur: mədə ağrısı, boyun ağrısı, baş ağrısı şəklində. Mümkün qədər stressdən uzaq olmaq lazımdır.
- Az su içmək qan laxtalanmasına səbəb olur və qana oksigenin sovrulmasını azaldır. Orta hesabla gün ərzində 2-2,5 litr su içmək, başqa

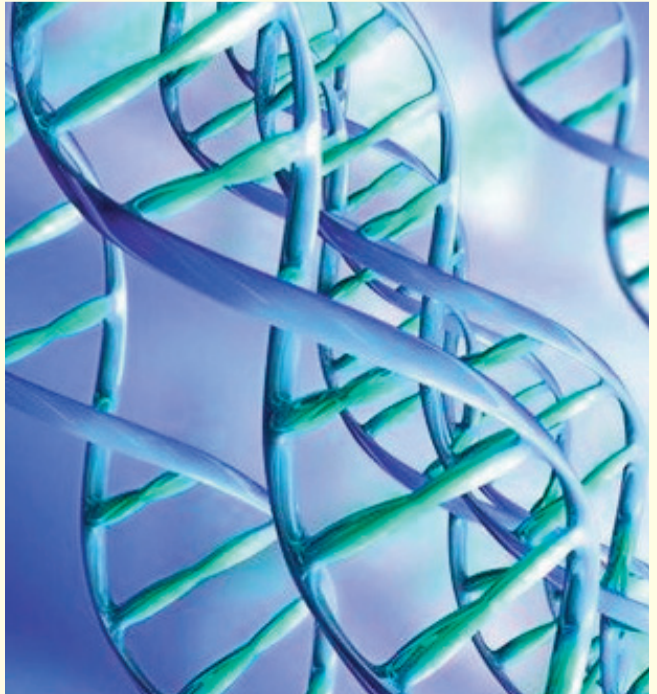
fəsadlarla yanaşı, baş ağrısının da qarşısını alır.

- Siqaret çəkdikdə, siqaret çəkilən mühitdə, havasız və ya havasız çirklilərdə nəfəs aldığınızda qanda oksigen çatışmazlığı yaranır. Ona görə də istər aktiv, istərsə də passiv siqaret çəkməkdən uzaq olmaq lazımdır.
- Boyuna və çiyinlərə qoyulan soyuq gel kompresi və masaj baş ağrılarını yüngülləşdirir. Kompresi bir dəqiqə gicgahlınıza, alınıza və çiyinlərinizə sürün, üç dəqiqə ara verəndən sonra yenidən bunu bir dəqiqə təkrar edin. Nəyə yağma gicgahları masaj etmək bədənə gümrəhlik gətirir və baş ağrısını götürür.
- Həftədə ən azı üç dəfə yarım saat təmiz havada velosiped sürmək və ya piyada gəzmək baş ağrısının qarşısını alır.

## DNT tellərindən nanorobotlar hazırlamaq planlaşdırılır

Bu sahədə aparılan tədqiqatlar uğurla başa çatacağı halda, beş ildən sonra insan orqanizmindəki canlı hüceyrələrin daxilində fəaliyyət göstərən biləcək ilk nanorobotlar yaradılacaqdır.

DNT-nin proqramlaşdırıldığı yeni texnologiya onkoloji xəstəliklərin diaqnostikası və müalicəsindən başlayaraq



insan hərəkətlərinin idarə edilməsində mükəmməl potensiala malikdir.

Tədqiqatlar İsrailin Bar-İlan Universitetinin araşdırma qrupu tərəfindən aparılır. Nanorobotların DNT tellərindən yaradılması üçün onlar kifayət qədər nəzəri və texniki bazaya malikdirlər. Hazırda nanorobotlar tarakanların daxilində yerləşdirilməklə sınaqdan keçirilir. Yaxın gələcəkdə bu texnologiya insanlar üzərində də tətbiq ediləcəkdir.

İsrail alimləri ilk dəfə olaraq bilavasitə canlı orqanizmin daxilində bu cür proqramlaşdırmanın mümkünlüyünü sübut edə bildilər. Tədqiqatların nəticələri göstərmişdir ki, nanorobotlar müxtəlif molekulların köməyi ilə orqanizmin funksiyalarına təsir edə bilər. Burada faktiki olaraq söhbət orqanizmin daxilindəki nanorobotların geniş hesablamalı imkanlarından gedir.

Əldə olunmuş nəticələr baxımından, texnologiyanın gələcəkdə geniş tətbiqi imkanlarından danışmaq olar. Məsələn, nanorobotlar xərçəng hüceyrələrini və ya toksik molekulları tapıb məhv etməklə daşıyıcının orqanizmini zəhərlənmədən qoruya bilər. Bu cür nanorobotlar aqressiv vəziyyətə cavab olaraq depressiya əleyhinə və trankvilizator molekullarını da buraxa bilər. Belə terapiya həbsxanaya və digər islah müəssisələrinə yaxşı alternativ ola bilər. Texnologiya eyni zamanda qanunlara riayət etməyənləri ram etmək üçün də cəlbəddi görünür. Belə ki, nanorobotlardan istifadə insanın hərəkətlərini məsafədən idarə etməyə faktiki olaraq imkan verəcəkdir.

elm



## Gəncədə velosiped yolu

Dünyanın 5 ən böyük parkından biri olan Gəncədəki Heydər Əliyev adına park kompleksində (ümumi sahəsi 400 hektardır) 20 km uzunluğunda velosiped yolu artıq hazırdır. Şəhərdə ilkin olaraq bir neçə dayanacaq istifadəyə verilib və hər dayanacaqda 10 velosiped var. Velosipedləri xüsusi ödəmə kartları, plastik bank kartları və mobil telefonlar vasitəsilə kirayəyə götürmək mümkün olacaq. Plastik kartların tətbiq olunması ölkə rəhbərliyinin ödənişlərinə nağdsız aparılması siyasətinin dəstək-

lənması ilə yanaşı, Gəncəyə gələn turistlərin bu xidmətdən istifadə etməsinə imkan verəcək. Layihə çərçivəsində Türkiyədən hələlik 60 ədəd velosiped gətirilib. Gələcəkdə isə şəhərin tramvay xətləri keçən digər ərazilərdə velosiped zolaqları salınacaq və marşrut üzrə yeni velosiped dayanacaqları tikiləcək. Azərbaycan Dövlət Aqrar Universiteti və Gəncə Dövlət Universitetinin tədris korpuslarının yaxınlığında da velosiped dayanacaqlarının qurulması planlaşdırılıb.

## Böyük Çin Səddinin indiyədək məlum olmayan hissəsi

Çinin şimal-qərbində Böyük Çin Səddinin indiyədək məlum olmayan hissəsi aşkar edilmişdir. Tapıntı səddin çəkildiyi ilkin dövrə aiddir. «China Daily» qəzetinin yazdığına görə, qədim xarabalıq Ninsya-Xuey Muxtar Rayonunun Nançantan kəndində tapılmışdır.

Tədqiqatçıların sözlərinə görə, yeni tapılan divar üç hissədə ibarətdir. Ümumi uzunluğu 20 metrdir.

Bizə gələn hissələrin əksəriyyəti Min sülaləsi dövrünə (1368-1644-cü illər) aiddir.

Müdrilər deyib ki...

«Allah mənə bir az da ömür bəxş etsəydi, hər düşündüyümü söyləməz, ancaq hər söylədiyimi mütləq düşünərdim».

Gabriel Qarsia Marques (1928-2014)

